

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1915.

Första kammaren.

Nr 74.

Tisdagen den 18 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 10,30 f. m.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 96, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande fem särskilda ordinarie anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel;

nr 97, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till vissa byggnadsföretag vid armén;

nr 98, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt Sveriges frivilliga landstomsorganisationer;

nr 99, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen samt i särskilda propositioner gjorda framställningar angående engångskostnader för försvaret;

nr 100, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående hästhållning för officerare vid armén;

nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts dels i statsverkspropositionen under punkt 36 av fjärde huvudtiteln gjorda framställning om anvisande av återstoden av det för uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, dels i särskild proposition gjorda framställning angående försäljning av Svea ingenjörkårs, Fälttelegrafkårens och ammunitionsfabrikens nuvarande områden m. m. ävensom en i sistnämnda ärende väckt motion;

nr 102, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglemente för avlöning vid armén på krigsfot (krigsavlöningsreglemente) m. m. jämte en i ämnet väckt motion;

nr 103, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot, jämte en i ämnet väckt motion;

nr 104, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till alkoholistvården;

nr 105, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring av bestämmelserna för statens meddelande av sjöförsäkring mot krigs fara;

nr 106, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av § 15 i kungl. kungörelsen den 18 juni 1910 angående avlöningsreglemente för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning;

nr 107, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av kontrollstyrelsens arbetskrafter;

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 11 under sjätte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning i fråga om anslag till bestridande av utgifter för registrering av autobiler;

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättandet av en rikskommission för den ekonomiska krigsberedskapen jämte en i ämnet väckt motion;

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av kostnader som avses i 63 § regeringsformen;

nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anvisande av anslag till riksdags- och och revisionskostnader, m. m.;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anvisande av anslag till räntor å statskulden;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anvisande av anslag för avbetalning å statsskulden;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 197 gjorda framställning angående överförande till statsverkets värnskattefond av viss del av krigskonjunkturskatten ävensom en i ämnet väckt motion;

nr 115, med förslag angående arvoden till de vid innevarande riksdag hos kamrarna, de ständiga och tillfälliga utskotten samt riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktmästare, vilka inkallats till militärtjänstgöring; samt

nr 116, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av kostnader för framlidna Hennes Maj:t Änkedrottning Sofias och framildna Hennes Kungl. Höghet Änkehertiginnans av Dalarna begravingar;

sammansatta stats- och jordbruksutskottets memorial nr 2, angående ersättning åt sammansatta stats- och jordbruksutskottets sekreterare och vaktmästare;

bevillningsutskottets betänkanden och memorial:

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 18 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket;

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 13 mom. 5 i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor; och

nr 37, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande be-
villningsutskottets betänkande nr 28 angående brännvins- samt vin-
och ölhandels ordnande ävensom i samband därmed stående frågor;

lagutskottets memorial och utlåtanden:

nr 37, angående arvode åt den, som inom lagutskottet biträtt vid
behandlingen av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 4 med förslag till
lag om ändrad lydelse av 30 kap. rättegångsbalken m. m. ävensom
i ämnet väckta motioner, dels ock motionen nr 85 inom andra kam-
maren av herr E. Palmstierna med förslag till lag om ändrad ly-
delse av 10 § i förordningen den 17 maj 1872 angående ändring i
vissa fall av gällande bestämmelser om häradsting m. m.;

nr 38, angående arvoden åt dem, som inom lagutskottet biträtt
vid behandlingen av väckt motion med förslag till ändrad lydelse av
92 § växellagen;

nr 39, angående arvode åt den, som inom lagutskottet biträtt vid
behandlingen av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 18 med förslag
till lag om äktenskaps ingående och upplösning m. m., dels ock de i
anledning av propositionen väckta motioner;

nr 40, angående arvode åt den, som inom lagutskottet biträtt vid
behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 83 med förslag till
lag om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens om-
råde m. m.;

utlåtande nr 43, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition
med förslag till lag om förfogande över vissa varor vid krig eller
krigsfara, dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 45, i anledning av väckta motioner angående skrivelse till
Kungl. Maj:t med begäran dels om framläggande av förslag i fråga
om beredande åt Stockholms stad av egen stiftstyrelse och egen bi-
skop, dels ock om utredning och förslag i fråga om ändring i stifts-
indelningen;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till
förordning angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhö-
riga vattenfall och strömfall m. m., ävensom två i ämnet väckta mo-
tioner; och

nr 69, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl.
Maj:t angående skogshushållningen å kronoparker och andra staten
tillhöriga skogar i Norrland och Dalarna; ävensom

första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 15, i anledning av andra kammarens beslut rörande väckt
motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående avskaffande av en-
treprenadssystemet vid lantbrevbäringens ordnande; och

nr 16, i anledning av andra kammarens beslut rörande väckt
motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående provisorisk lindring
av kommunernas ekonomiska bördor.

Företogs val av tjugufyra valmän för utseende av ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till valmän utsedda:

herr Alexanderson	med 131 röster,
» Antonsson	» 131 »
» Bergström	» 131 »
» Boberg	» 131 »
» Clason	» 131 »
» Eliasson	» 131 »
friherre Fleming	» 131 »
herr Gezelius	» 131 »
» Gustafsson	» 131 »
greve Hamilton, Alexander,	» 131 »
herr Hedenlund	» 131 »
» Hellberg	» 131 »
» Lamm	» 131 »
» Lindblad, Anders,	» 131 »
» Meurling	» 131 »
» Nilsson, Johan,	» 131 »
» Odelberg	» 131 »
greve Posse	» 131 »
friherre Silfverschiöld	» 131 »
herr Strömberg	» 131 »
» Trapp	» 131 »
» Trygger	» 131 »
» Wavrinsky	» 131 »
» Östberg, Gustaf Fredrik,	» 131 »

Företogs val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse ej mindre riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare än även riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter utsedda:

herr Beckman	med 113 röster,
friherre Hermelin	» 113 »
herr Rosén	» 113 »
» Forssman	» 113 »
» Kjellgren	» 113 »
» von Koch	» 113 »

sedan ordningen mellan dem blivit genom lottning bestämd.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran följande nästlidne dag bordlagda ärenden, nämligen bevillningsutskottets betänkanden nr 34—36, lagutskottets memorial nr 42, jordbruksutskottets utlåtande nr 68, första särskilda utskottets utlåtande

den nr 2—4, andra särskilda utskottets utlåtande nr 1, första tillfälliga utskottets utlåtande nr 15 ävensom andra tillfälliga utskottets utlåtande nr 14.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets den 15 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 91, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående särskild ersättning till vissa flottan tilldelade värnpliktiga under mobiliseringstjänstgöring, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets den 15 och 16 innevarande maj bordlagda utlåtande nr 92, i anledning av väckt motion om särskild ersättning till vissa för undergående av reservbefälsutbildning inkallade värnpliktiga.

*Om särskild
ersättning till
vissa värn-
pliktiga.*

I en inom andra kammaren väckt, till statsutskottet hänvisad motion (nr 43) hade herrar *B. Eriksson* i Grängesberg och *R. Sandler* hemställt, att riksdagen måtte besluta, att till envar värnpliktig, som enligt Kungl. Maj:ts brev till arméförvaltningen den 3 november 1914 inkallats att undergå särskild reservbefälsutbildning, finge utbetalas förutom krigsavlönning och familjeunderstöd en ytterligare ersättning av en krona för varje dag under inkallelsetiden, dock så att för den tid, sådan värnpliktig ägde att tillgodoräkna sig avkortning å honom åliggande repetitionsövning, ingen ersättning finge utgå; samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t av tillgängliga medel redan under innevarande år ville förskjuta härför nödiga medel.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på anförda skäl hemställt, att ifrågavarande motion icke måtte av riksdagen bifallas.

Reservation hade avgivits av, bland andra, herrar *S. H. Kvarnzelius*, *C. G. Ekman*, *A. C. Lindblad*, *F. W. Thorsson*, *K. V. Rydén* i Malmö, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *J. Ström* och *A. Andersson* i Råstock, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av ifrågavarande motion besluta,

a) att till envar värnpliktig, som enligt Kungl. Maj:ts brev till arméförvaltningen den 3 november 1914 inkallats för undergående av särskild reservbefälsutbildning, skulle utbetalas förutom krigsavlönning och familjeunderstöd en ytterligare ersättning av 67 öre för dag under tjänstgöringstiden, dock att för den tid sådan värnpliktig ägde att tillgodoräkna sig avkortning å honom åliggande repetitionsövning ingen ersättning finge utgå; samt

b) för bestridande av ifrågavarande ersättning på extra stat för år 1916 under fjärde huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag av 127,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1915 förskjuta för ändamålet erforderliga medel.

Om särskild
ersättning till
vissa värn-
pliktiga.
(Forts.)

Herr Kvarnzelius: Såsom herrarna torde hava observerat, är nu föredragna utlåtande åtföljt av en reservation, avgiven av mig och andra ledamöter av utskottet. Vi hava velat i någon mån tillmötesgå det förslag, som är framlagt i en motion i andra kammaren, även om vi icke kunnat till fullo tillstyrka densamma. Förhållandet är att Kungl. Maj:t förliden höst anmodade värnpliktiga att frivilligt anmäla sig till undergående av reservbefälsutbildningskurs. Samtidigt utfärdades den bestämmelsen, att var och en, som frivilligt anmälde sig, skulle erhålla en premie av 100 kronor. Det visade sig emellertid sedermera, att det icke anmälde sig tillräckligt antal frivilligt befäl, utan Kungl. Maj:t måste använda sig av den utvägen att kommendera in ett visst antal värnpliktiga för att genomgå dylik kurs, för erhållande av tillräcklig befälsutbildning. Motionärerna hava ansett billighet och rättvisa kräva, att de, som kommenderats in, skulle komma i samma ställning som de, vilka frivilligt anmält sig. Enligt min mening är det många skäl som tala för att man går denna framställning till mötes.

Då man bortser från dem, som av rent intresse för saken anmält sig till frivilligt deltagande i kursen, får man väl antaga, att bland dem som sålunda frivilligt anmält sig även funnits sådana, som varit utan sysselsättning och som därför gärna begagnat detta tillfälle att förutom att skaffa sig sin utkomst dessutom erhålla inkomst därutöver. De som tvångskommenderades hade väl däremot i allmänhet arbetsanställning, enligt vad man får antaga, och det innebar då större uppoffring för dem att delta i nämnda kurs än för dem som frivilligt anmält sig. Det är då oriktigt att den, som frivilligt anmäler sig, skulle erhålla en premie 100 kronor, under det att en tvångskommenderad icke skulle erhålla någon motsvarande inkomst. Vi hava därför i reservationen föreslagit, att dessa tvångskommenderade skulle erhålla en extra ersättning av 67 öre per dag under tjänstgöringstiden med frånräknande av den tid sådan värnpliktig äger att tillgodoräkna sig avkortning å honom åliggande repetitionsövning.

Jag anser, att goda skäl tala för bifall till den reservation, vilken avgivits i detta hänseende, och jag anhåller, herr talman, att nu också få yrka bifall till densamma.

Herr Ericson, Hans: Utskottets majoritet har icke kunnat vara med om den uppfattning, som reservanterna hava uttalat genom herr Kvarnzelius. Saken ligger i själva verket så, att motionärerna tagit ett grepp om en viss kategori värnpliktiga och anhållit, att denna kategori skulle erhålla ökad ersättning för sin tjänstgöring. Granskar man emellertid de bestämmelser, som äro rådande för dessa värnpliktiga, får man kanske en annan uppfattning än den, som framställts av den siste ärade talaren. Ifrågavarande värnpliktiga hava varit utkallade till tjänstgöring under 60—70 dagar, som allra mest. En del av denna tjänstgö-

ring få de räkna såsom fullgjord repetitionsövning under innevarande år, vilket för dem medför två stora fördelar. Den ena är att de erhålla ett penningbidrag av 81 öre för dag under tjänstgöringen i stället för 50 öre under repetitionsövningen; den andra framkallas därav att tjänstgöringen är förlagd till för dem vida lämpligare tid, nämligen vintermånaderna i stället för till höstmånaderna, under vilka sistnämnda månader arbetstillgången i regel är större än under vintermånaderna.

Även om man gärna vill vara med om att minska olägenheterna för de värnpliktiga får man dock för rättvisans skull i nu föreliggande fall göra jämförelser med andra värnpliktiga, vilka befinna sig i ungefär samma ställning. Jag ber då att få hänvisa till den kategori, varom kammaren nyss fattat beslut, nämligen de vid flottan inkallade f. d. stamanställda värnpliktiga, åt vilka kammaren nyss givit samma ersättning, som den siste talaren föreslog för nu ifrågavarande värnpliktiga; förutsättningen härför är dock att de sistnämnda varit i tjänst minst 6 månader. För dem är emellertid icke avsedd denna särskilda ersättning för de 2 första månaderna, under vilka de icke anses vara tillräckligt utbildade för att göra tjänst såsom underbefäl. Således den kategori, det här är fråga om, har gjort tjänst 60, högst 70 dagar. Den skulle få ökad ersättning under dessa dagar! Den andra kategorin skall göra tjänst minst 6 månader innan ökad ersättning kan ifrågakomma; men härvid skulle den icke få någon sådan ökning för de 2 första månaderna. Jag kan icke föreställa mig att detta är fullt riktigt.

Vidare befinner sig en annan kategori, nämligen de som i år inkallats till krigstjänstgöring och vilka redan under förra året fullgjort 45 dagars dylik tjänst i samma situation, som de förstnämnda. För dem är det icke tal om att erhålla ökad ersättning. Skulle man godkänna det förslag, som framlagts av den siste ärade talaren, innebure det att ersättning utginge till de för reservbefälsutbildning inkallade värnpliktiga med, förutom fritt vivre, ett kontant belopp av ända till 2 kronor 73 öre per dag, under förutsättning av det högsta familjeunderstödet. Det synes mig knappast påkallat att gå så långt, som här är förslaget.

Det förhållandet, som påpekats, att frivilligt anmälda fått en premie av 100 kronor, synes mig icke innebära något skäl att giva ökad avlöning åt här ifrågavarande »tvångskommenderade». Den utgiften hade möjligen kunnat besparas statsverket, därest man från början gått in på åtgärden att till tjänstgöring inkalla sådana som behövdas såsom underbefäl.

Då jag anser reservanternas förslag innebära en påtaglig orättvisa mot många värnpliktiga, hemställer jag således, herr talman, om bifall till utsköttets förslag.

Herr Kvarnzelius: Gent emot vad den siste talaren yttrade vill jag framhålla, att det ju onekligen förhåller sig så,

*Om särskild
ersättning till
vissa värn-
pliktiga.
(Forts.)*

Om särskild
ersättning till
vissa värn-
pliktiga.
(Forts.)

att de som frivilligt anmält sig hava kommit i en bättre ställning än de som tvångskommenderats, under det att de i andra hänseenden varit fullkomligt likställda. Den likheten synes det mig man bör söka upprätthålla, att de som hava lika tjänstgöring komma i åtnjutande av samma förmåner. Den omständigheten att en del frivilliga anmält sig anser jag icke böra konstituera någon företrädesrätt för dem, särskilt då man påvisat, att de som frivilligt anmält sig varit mindre lämpade för ändamålet vartill kommer — som jag förut nämnde — att dessa frivilligt anmälda i många fall vore utan sysselsättning då däremot de andra, hade anställning förut.

För övrigt anser jag det icke riktigt att göra jämförelse mellan dem som varit inkallade vid flottan till tjänstgöring och här ifrågavarande värnpliktiga, som varit inkallade att undergå reservbefälsutbildningskurs. De som varit inkallade vid flottan hava nämligen icke varit inkallade för att undergå övning, utan de hava varit inkallade för mobiliseringsändamål; däremot hava nu ifrågavarande värnpliktiga varit inkallade för övning. För dem som varit inkallade för mobiliseringsändamål eller för tryggande av rikets säkerhet har icke ifrågasatts att de skulle komma i åtnjutande av någon extra förmån. Jag anser således icke att den jämförelse kan göras, vilken anställts av den siste talaren. Åtminstone kan man icke draga ut de konsekvenser därav som han gjorde.

Herr talman, jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Ericson, Hans: Det synes mig tvärtom, att när man för flottans värnpliktiga, som äro inkallade för att tjänstgöra som mobiliseringsbesättningar, drager ifrån de 2 månader, under vilka de erhållit utbildning för att kunna tjänstgöra såsom underbefäl, så komma de i fullkomligt likadan ställning, som de värnpliktiga varit, varom den siste ärade talaren yttrade sig.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att i avseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den av herr Kvarnzelius m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Vid ånyo skedd föredragning av statsutskottets den 15 och 16 i denna månad bordlagda utlåtande nr 93, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt utgivande av en ny upplaga av handboken Sveriges land och folk, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets den 15 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 94, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder jämte en i ämnet väckt motion.

*Anslag till
främjande
av nykterhet
m. m.*

Med föranledande av vad Kungl. Maj:t uti den till riksdagen den 14 januari 1915 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov i punkt 61 under sjätte huvudtiteln föreslagit samt i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition (nr 143) den 16 april 1915, hade utskottet, som i samband härmed till behandling förehafte en inom andra kammaren väckt motion, nr 254, däri herr *D. Norman* m. fl. hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition i vad densamma avsåge anslag till Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlingars upplysningsbyrås verksamhet under år 1916, i nu föredragna utlåtande hemställt, att riksdagen med avslag å den av herr *Norman* m. fl. väckta motionen måtte

a) till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 69,400 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna erforderliga belopp;

b) besluta, att av nämnda belopp skulle under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, utgå:

till främjande av svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapet verksamhet under 1916	kronor	8,000:—
till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	»	3,000:—
till främjande av järnvägsmännens helykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	»	2,000:—
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	»	4,000:—
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1916	»	8,000:—
såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1916	»	750:—
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid vårdhemmet Berga	»	8,650:—
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda nr 1	»	12,000:—
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda nr 2	»	3,000:—
såsom understöd för år 1915 åt frälsningsarméns alkoholisthem å Kurön	»	12,000:—

Transport kronor 61,400:—

Anslag till
främjande
av nykterhet
m. m.
(Forts.)

	Transport kronor 61,400:—
såsom bidrag till verksamheten vid arbetshemmet	
Björknäs under år 1915	» 3,500:—
såsom bidrag till verksamheten vid alkoholisthemmet Gälegården under år 1915	» 1,500:—
	Summa kronor 66,400:—

samt att återstående 3,000 kronor skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Herr Hammar skjöld: Herr talman, mina herrar! När för ett par månader sedan ett särskilt fall blev känt av det sätt varpå den upplysningsbyrå för nykterhetens befrämjande arbetade, till vilken även i dag begäres ett anslag av 8,000 kronor, ett sätt varigenom en stor orätt hade tillfogats en fullkomligt oskyldig person, då gick det, vågar jag påstå, en våg av harm genom alla rättsinniga mäns och kvinnors hjärtan. Den harmen blev om möjligt ökad genom de upplysningar, som i går lämnades i andra kammaren om ytterligare missbruk från den omtalade byråns sida. Jag har icke fullt klart för mig, jag har icke kommit att i riksdagsförhandlingarna se efter vad riksdagen egentligen menade, när den en gång beviljade anslag till denna byrå. Den tycks emellertid hava så småningom utvecklat sig till att bliva ett slags kontrollbyrå över huru rusdryckshanteringen i landet skötes. Och det må ju så vara, ehuru jag icke kan finna det fullt befogat; men den tycks nu hava utvecklat sig ännu vidare till att bliva ett slags spionericentral över enskilda personers liv. Statsutskottet har sagt detta vara i hög grad klandervärt. Jag tillåter mig säga, att det är vedervärdigt. Jag beklagar av hjärtat nykterhetsrörelsen, ty jag önskar den allt gott, all framgång i dess förnuftiga strävanden, men jag beklagar den, att den har fått en så dålig hjälp, som nu har lämnats från denna upplysningsbyrå. Jag vill icke yrka avslag på utskottets betänkande. Jag böjer mig för den sakkunskap, som finnes hos civilministern och hos statsutskottet, när de uttala, att byrån är behöflig och gör nytta. Det skulle för övrigt icke vara oportunt, som man brukar säga, att för närvarande yrka avslag. Men med all den kraft, som jag kan åstadkomma i uttryckandet av ogillande, vill jag trycka ogillandets stämpel på denna upplysningsbyrås missbruk av det uppdrag, den har fått, och jag är övertygad om att jag icke står ensam i denna kammare i fråga om dessa känslor.

Herr talman, jag har icke något yrkande att göra.

Herr Eklund, Oskar: Herr talman, mina herrar! Då den föregående ärade talaren icke gjorde något yrkande, så skulle det kanhända icke hava varit av behovet påkallat, att jag begärt

ordet för att yttra några ord i den föreliggande frågan. Men då jag beklagligt nog, kan jag säga, råkar hava den för närvarande åtminstone mycket tvivelaktiga äran att vara ordförande i den styrelse, som har ledningen om hand i avseende å byrån, så anser jag det i alla händelser vara min plikt att yttra några ord, emedan man eljest lätt skulle kunna få den uppfattningen, att byråns styrelse gillar det beklagliga missförhållande, som i visst fall, kanhända i vissa fall, ägt rum inom upplysningsbyrån. Visserligen har byråns styrelse redan i skrivelse till statsrådet och chefen för civildepartementet framhållit, att styrelsen för sin del icke kan gilla den åtgärd, som byrån har tillåtit sig vidtaga i ett visst fall, men det synes mig likväl vara nödvändigt, att jag här ytterligare i kammaren stryker under det.

Jag vill tillika meddela, att styrelsen på eget initiativ, när det blev bekant att en tjänsteman på byrån lämnat den mycket beklagliga upplysning, som den siste ärade talaren omnämnde, skyndade sig att vidtaga undersökning i frågan, och har styrelsen även uttryckligen förelagt byråns föreståndare, att han icke ens får lämna privata upplysningar i förevarande avseende. Styrelsen tar således för sin del bestämt avstånd från åtgärder av den natur, som nu hava blivit lagda byrån till last.

Jag tillåter mig ock i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att, om anslaget i fråga skulle vägras, detta innebära en anmärkning riktad icke enbart emot byrån och dess tjänstemän, utan mot hela den organiserade nykterhetsrörelsen, vars organ byrån är. Om det nu i något avseende har skett felaktigheter å byrån, är det styrelsens bestämda mening att vidtaga nödig undersökning och se till att rättelse sker så snart som möjligt. Således: styrelsen för sin del inskränker icke sitt arbete till den undersökning och de åtgärder, som redan äro vidtagna, utan den kommer även att i fortsättningen vidtaga åtgärder, som kunna vara av behovet påkallade.

Det skulle enligt min uppfattning vara synnerligen hårt, om för ett enstaka, eller möjligen några missgrepp, som gjorts, riksdagen skulle vägra anslag till byrån, vilket skulle föranleda synnerligen stora svårigheter för byråns fortsatta verksamhet. Och det skulle uppfattas som ett slag mot hela den organiserade nykterhetsrörelsen.

Den föregående ärade talaren sade, att han för sin del givetvis ville nykterhetsrörelsen allt gott och att han således icke skulle vilja välla den det obehag och de svårigheter, som skulle följa med ett vägrat anslag, och därför yrkade han icke heller avslag på utskottets framställning. Och jag får för min del säga, att jag känner mig tacksam gent emot utskottets ledamöter från denna kammare, som sett frågan på ett vidsynt sätt och icke fäst allt för stort avseende vid de mot byrån riktade angreppen.

Jag tillåter mig ock, medan jag har ordet, uttryckligen förklara, att den siste talaren uppenbarligen driver saken för långt, då han påstår, att byrån utvecklat sig till en spionericentral.

*Anslag till
främjande
av nykterhet
m. m.
(Forts.)*

Anslag till
främjande
av nykterhet
m. m.
(Forts.)

Med anledning av den föregående talarens undran om byråns upp-
gift vill jag nämna, att den instruktion, som finnes för byrån,
har varit inlämnad till Kungl. Maj:t och lämnades utan anmärk-
ning av Kungl. Maj:t under den tid, som just den högt ärade tala-
ren var ecklesiastikminister, och vid ifrågavarande tillfälle under-
ställdes ock valet av den nuvarande byråföreståndaren Kungl.
Maj:ts prövning och lämnades ock utan anmärkning.

Emellertid vill jag ock ännu en gång betona, att styrelsen
kommer att söka vidtaga sådana åtgärder, som garantera, att ett
upprepande av vad som tidigare inträffat icke skall äga rum.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter kammaren biföll
vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets den 15 och 16 in-
nevarande maj bordlagda utlåtande nr 95, i anledning av Kungl.
Maj:ts proposition angående anordnande av elektrisk belysning och
drivkraft vid statens vårdanstalt för alkoholister å Venngarn m. m.,
biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av bankoutskottets den 15 och
16 i denna månad bordlagda utlåtanden:

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ut-
vidgning av riksdagens bibliotek till centralt förvaltningsbibliotek,

nr 37, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag
till ändrad lydelse av § 3 i reglementariska föreskrifter för riksdagen, och

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag
till lag om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 12 maj 1897 med vissa
bestämmelser om riksbankens sedelutgivningsrätt, så ock angående
forum för riksbanken, till lag om ändrad lydelse av 3 och 6 §§
i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 samt till lag angående
rätt för Konungen att i vissa fall medgiva riksbanken viss
ökad sedelutgivningsrätt,

biföll kammaren vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning av lagutskottets den 15 och 16 inne-
varande månad bordlagda utlåtanden:

nr 36, i anledning av väckt motion om ändrad lagstiftning rör-
ande bevisning inför rätta, och

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag
till lag om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmel-
ser om arbetstid för minderåriga och kvinnor,

biföll kammaren vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets den 15 och 16 innevarande maj bordlagda utlåtande nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden ävensom tre i ämnet väckta motioner.

Ang. utsyning å viss skog inom de två nordligaste länens lappmarker.

I en till riksdagen den 12 februari 1915 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 69, hade Kungl. Maj:ts, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen antaga framlagt förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

I detta sammanhang hade utskottet jämväl till behandling förehåft nedanstående i anledning av ifrågavarande proposition inom riksdagen väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 77 och 78 av herr *Fahlén* samt inom andra kammaren nr 205 av herr *Tamm*.

Herr *Fahlén* hade i motionen nr 78 hemställt, att riksdagen måtte antaga följande ändrade lydelse av 5 § i ovanberörda förordning:

»Avverkningsplan — — — (lika med förslaget) — — — skogen. Planen skall avse skogens framtida bestånd och vara så upprättad, att såväl skogsvårdens krav som ock skogsägarens ekonomiska intresse tillgodoses. Område — — — — (lika med förslaget) — — — — domänstyrelsen.»

I motionen nr 77 hade herr *Fahlén* hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i ovanberörda förslag till kungl. förordning, att ordet »jägmästare» på samtliga de ställen, där det förekomme, utbyttes mot »skogsingenjör».

Herr *Tamm* hade i sin motion hemställt, att riksdagen ville besluta sådan ändring uti det av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 69 framlagda förslaget till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, att dess § 5 mom. 1 erhöle följande lydelse:

»Avverkningsplan skall avse viss tid och grundas på undersökning av skogen. Planen skall avse skogens framtida bestånd och vara så upprättad, att såväl skogsvårdens krav som ock skogsägarens ekonomiska intressen tillgodoses. Erfordras härför utsyning av överårig skog i sådan omfattning, att möjligheterna för erhållande av naturlig föryngring genom avverkningens verkställande kunna anses uteslutna, så må erhållande av dylik utsyning göras beroende av att trygghet vinnes för vidtagande av erforderliga åtgärder för återväxt.»

På framställning av herr talmannen beslöts, att förevarande utlåtande skulle företagas till avgörande punktvis och det i punkten 1 avsedda förordningsförslaget, där så erfordrades, paragrafvis

Ang. utsyning å viss skog inom de två nordligaste länens lappmarker. med rubrik sist, varefter skulle förekomma till behandling utskottets i punkten gjorda hemställan.

Punkten 1.

(Forts.)

Utskottet hade i nu föredragna punkt på anförda skäl hemställt, att riksdagen, under förklarande att det i förevarande proposition innefattade förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick godkännas, ville i anledning av samma proposition samt med avslag å herr Fahléns motion nr 78 och herr Tamms motion för sin del antaga förslag till förordning i ämnet, så lydande, som utskottets utlåtande utvisade.

Utskottets förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

1—14 §§.

Godkändes.

15 §.

Denna paragraf lydde sålunda:

(i Kungl. Maj:ts förslag:)

Rätt att i beslag taga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme kronobetjante samt tjänstemän och betjante vid skogsstaten, men rätt att utföra åtal äge endast kronobetjante och tjänstemän vid skogsstaten. Har någon av betjante vid skogsstaten gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade.

(i utskottets förslag:)

Rätt att i beslag taga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme *allmän åklagare samt den förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten, som har att övervaka tillämpningen av denna förordning*, men rätt att utföra åtal äge endast *allmänna åklagaren*. Har någon av nämnda *befattningshavare* vid skogsstaten gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos *allmänna åklagaren*.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

Vid föreliggande paragraf hade reservation anförts av herrar *Odelberg* och *Holmquist*, greve *Wachtmeister*, herr *Barthelson* och friherre *Silfverschiöld*, vilka ansett, att 15 § bort givas följande lydelse:

»Rätt att i beslag — — — (lika med utskottet) — — — förordning, men rätt att utföra åtal äge endast allmänna åklagaren

och nämnda förvaltande personal. Har någon av den bevakande personalen gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade. Varder ej — — — (lika med utskottet) — — — förfallet.»

*Ang. utsynning
å viss skog
inom de två
nordligaste
länens lapp-
marker.*

(Forts.)

Herr Holmquist: Som kammaren av utlåtandet finner, har i denna 15 § utskottet föreslagit en förändring av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet. Utskottet har nämligen ansett, att vissa förhållanden tala för att icke skogsstatstjänstemän som hittills skulle uppträda såsom åklagare i ärenden, som rörde sådan skogsavverkning, som här avses. Motivet för denna utskottets åskådning är huvudsakligen, att dessa skogsstatstjänstemän komma enligt förslaget att få en annan ställning till den skogsägande befolkningen däruppe än de hittills haft. Det blir en ställning av mera förtroendefull natur, där dessa skogsstatstjänstemän komma att uppträda såsom rådgivare, såsom initiativtagare för skogsvårdande åtgärder bland befolkningen, och vid sådant förhållande kommer deras verksamhet och framgången därav i mycket hög grad att vara beroende därpå, att dessa tjänstemän stå i förtroendefullt förhållande till befolkningen inom dessa orter.

Vidare har nämnts att dessa åklagaregöromål komma att i mycket stor grad inkräkta på dessa skogsstatstjänstemäns egentliga arbete, som är deras skogsvårdande verksamhet. För min del får jag säga, att denna uppfattning på mig gjort ganska starkt intryck, och att jag således principiellt ställer mig sympatisk till den uppfattning, som inom utskottet gjort sig gällande, men jag har dock icke vågat följa den åskådning, som tagit sig uttryck i utskottets förslag, huvudsakligen av det skäl, att man väl bör avvakta den utredning, som nu pågår rörande åklagareförhållandena i med de förevarande likartade åverkansmål i vissa andra delar av vårt vidsträckta land, och tillse, huruvida icke därifrån kommer ett uppslag till lagstiftning, som går i den riktning, som utskottet ansett vara lämpligt. Att nu undantaga just dessa landsändar och där borttaga rätten för skogsstatstjänstemännen att uppträda såsom åklagare torde vara mindre egentligt även därutinnan, att vi här röra oss med landsändar, där särskilt stora beslag och särskilt stora mål rörande åverkan ha varit före vid domstol.

Vidare tror jag, att man överskattar den synpunkten, att borttagandet av denna ställning för skogsstatstjänstemännen skulle giva dem större möjlighet att verka i sitt egentliga kall även därutinnan, att om dessa åklagarärenden komma att skötas av allmänna åklagaren, kommer med all sannolikhet denne allmänna åklagare i alla mera invecklade mål så gott som att tvingas att inkalla till tinget den person bland skogsstatstjänstemännen, som har den bästa inblicken i de förhållanden, som beröras av åtalet. Vid sådant förhållande synes mig, att man icke skulle kunna på den vägen vinna så särdeles mycket.

På grund av dessa skäl, herr talman, ber jag att få yrka,

*Ang. utsynning
å viss skog
inom de två
nordligaste
länens lapp-
marker.*

(Forts.)

att, med avslag å utskottets hemställan, Kungl. Maj:ts förslag i ämnet med den förändring, som reservationen innehåller, måtte vinna kammarens bifall.

Herr Hellström: Herr talman, mina herrar! De båda förslag till förordningar, som nu föreligga, och kanske i ändå högre grad förslaget till omorganisation av skogsvårdsstaten i Norrbottens län m. m., som är upptaget senare på föredragningslistan, avser att beträffande dessa landsändar få till stånd en skogslagstiftning, som skall sätta de enskilda skogsägarna i bättre tillfälle än förut att ägna verklig vård åt sina skogar. Sålunda är det ett synnerligen viktigt syftemål, som de föreliggande förslagen avse att vinna, och det är alldeles givet, att då det gäller att vinna ett dylikt syftemål, som med hänsyn till de stora värden, som det här gäller, måste tillmätas mycket stor betydelse, det är av mycket stor vikt, att man härvidlag ej, varken i organisatoriskt avseende eller på annat sätt, inför sådana bestämmelser, som kunna vara ägnade att i större eller mindre grad motverka det man avser att vinna. Jag anser det därför vara synnerligen nyttigt, att jordbruksutskottet nu vidtagit en sådan ändring beträffande organisationen, som det gjort, men jag anser, att det även då det gäller den föreliggande lagtexten är av stor vikt, att man ej lägger några stötestenar i vägen. Det anser jag skulle bli förhållandet, om riksdagen skulle avslå utskottets förslag i § 15 och i stället följa reservanterna. Det är ju visserligen sant, att dessa tjänstemän, som komme att anställas där uppe, komme att få en viss uppgift även som polismän, sålunda att övervaka, att dessa lagbestämmelser efterlevas, men deras viktigaste uppgift är naturligtvis, att de skola söka intressera befolkningen för införande av en rationellare skogsvård. Nu har erfarenheten ifrån dessa landsändar visat, att skogsstatens tjänstemän där uppe i allmänhet ej ha lyckats tillvinna sig befolkningens förtroende i den utsträckning, som önskligt vore. Jag tror ej, att jag säger för mycket, ifall jag påstår, att det i dessa trakter ej finnes någon tjänstemannakår, mot vilken animositeten bland befolkningen är så stor, som just mot skogsstatstjänstemännen. Jag vill ej säga, att detta är rätt, utan jag vill endast konstatera det som ett faktum och skall naturligtvis ej upptaga kammarens tid med att försöka göra någon analys över orsakerna till detta förhållande. Jag vill endast med anledning av den punkt, som nu föreligger, säga det, att om man resonerar med befolkningen där uppe, så finner man ofta, att en bidragande orsak till detta mindre goda förhållande just har varit de rättegångar, som av skogsstatens tjänstemän ha blivit förda, eller rättare sagt: det beror kanske på det sätt, varpå en eller annan yngre skogsstatstjänsteman har fört rättegångar, och befolkningen har nu en gång en mycket stor benägenhet att generalisera det enskilda fallet, och därigenom har man kommit till den

av mig nu angivna situationen. Jag tror därför, att det skulle för det syftemål, som här avses, vara synnerligen gynnsamt, ifall man befriade skogstjänstemännen, den nya kår, som skall anställas där uppe för att övervaka efterlevnaden av den här lagen, från skyldigheten att inför rätta utföra åtal. Nu känna ju herrarna till, och det framgår för övrigt av lagförslaget, att skogstjänstemannen på grund av andel i böter och i beslagssumman kan anses vara direkt intresserad av utgången av den rättegång, som blivit anhängiggjord. Jag vill icke säga, att detta är av stor betydelse, men för befolkningen däruppe verkar det så, att den fäster sig synnerligen mycket vid denna omständighet, och ifall vederbörande skogstjänsteman, som skall utföra åtalet, uppträder synnerligen kraftfullt för att vinna sitt mål, så vill man gärna sätta detta i ett visst samband därmed. Detta blir så mycket mera odiöst för vederbörande tjänsteman, som det ju ibland kan gälla ganska stora värden, såsom också framhölls av den föregående talaren. Därtill kommer en omständighet av mera allmänmänsklig natur. Vi veta alla, att då man tar sig en uppgift före, så vill man gärna föra den till ett lyckligt resultat, och det är nu beklagligtvis ofta så, att ju mindre man är specialist på ett område, desto större äregirighet har man att även på det området kunna föra saken till en lycklig utgång. Nu äro ej dessa skogstjänstemän några jurister i egentlig mening, utan deras huvudsakliga uppgift är ju att arbeta för skogsvärden, och det processuella förfarandet, som de äro tvungna att här inlåta sig på, är en uppgift, som står ganska mycket på sidan av deras allmänna uppgift. Jag tror därför, att det skulle vara synnerligen lyckligt om dessa tjänstemän finge rikta sin äregirighet uteslutande på skogsvårdsuppgifterna och bleve befriade från att behöva komma i den ställningen att få rikta sin äregirighet på att vinna framgång som jurister. Nu har det framhållits, och det även av den siste ärade talaren, att ifall skogstjänstemännen ej skulle ha denna rätt, så skulle det endast resultera i att de i mål av mera invecklad beskaffenhet skulle kunna bli inkallade såsom vittnen. Jag kan ej avgöra huru därmed förhåller sig, huruvida personer, som uppträda som angivare, även kunna bli inkallade såsom vittnen, men då vi erhållit upplysning här om av en framstående jurist, som fällt det uttalandet, så vågar jag ej opponera mig däremot. Men under alla omständigheter vill jag dock påpeka, att det ej kan vara så synnerligen farligt från allmän skogsvårdssynpunkt, om det skulle hända, att i ett eller annat tveksamt fall en fattig syndare, som har på ett oriktigt sätt förfogat över sin egen skog, komme att bli frikänd på grund av att den allmänna åklagaren, som förde vederbörande skogstjänstemans talan, ej hade tillräckliga forstliga insikter. Jag tror, att det för skogsvärden där uppe är av mindre betydelse, om en eller annan process på det här området skulle förloras, än ifall man redan genom lag-

*Ang. utsynning
å viss skog
inom de två
nordligaste
länens lapp-
marker.*

(Forts.)

Ang. utsynning
å viss skog
inom de två
nordligaste
länens lapp-
marker.

(Forts.)

texten ordnade till det på ett sådant sätt, att tjänstemännen komme i en skev och obehaglig ställning i förhållande till den befolkning, till vars tjänst den dock har blivit anställd. Jag tycker, att även om man ser den här frågan från rent juridisk synpunkt, så skulle det vara mest tilltalande att, då det förekommer ett sådant fall då process skall anhängiggöras mot den enskilde, vederbörande skogstjänsteman får avgiva ett tjänstememorial, som innehåller alla de upplysningar, som han från sin synpunkt anser behöfligt att lämna, och att detta memorial därefter lämnas till den allmänna åklagaren, som sedan får fullfölja målet inför rätta.

Det är just med hänsyn till, att jag anser, att den här lagstiftningen skulle kunna bliva av stor betydelse för skogsvårdens förbättring, som jag har varit synnerligen angelägen om, att förslaget i den här punkten måtte komma att ändras. Det har framhållits av herr Holmquist, att man ej borde bryta ut en sådan här bestämmelse, och att då i de övriga delarna av landet skogsstatens tjänstemän ha den här åtalsrätten, så borde även den nya skogsmannakären, som skall anställas där uppe, ha den rätten, men det förefaller mig verkligen vara ett synnerligen egendomligt argument. Herrarna ha eljest ej varit rädda för att tillskapa nya bestämmelser för förhållandena där uppe. Jag försäkrar, att om detta lagförslag skulle få tillämpning i mellersta och södra delarna av landet, så skulle det icke vara många, som vore villiga att för sina respektive landsändar gå med på dess införande. Men då man vill införa en liten förbättring, som skulle göra, att bestämmelserna komme att få en gynnsam verkan från lokal synpunkt, då är man rädd för att göra det därför, att det ej blivit prövat i den övriga delen av landet. Jag tror, att man med hänsyn till förhållandena där uppe gör klokast i att nu bifalla utskottets förslag, till vilket jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr Rosén: Jag är i allt väsentligt förekommen av herr Hellström, men jag ber att få tillägga ett par saker. Det är ju så, att inom alla delar av riket jägmästarna och kronojägarna ha åtalsrätt. Nu har Kungl. Maj:t föreslagit, att man skall taga bort åtalsrätten för kronojägarna inom Norr- och Västerbottens län, men det finnes ingen anledning till enbart denna förändring. Kronojägarna ha, såvitt jag känner till saken, aldrig missbrukat denna rätt, men om kronojägarna skola mista densamma — och jag anser det vara lämpligt — så böra ej heller jägmästarna få hava den kvar. Dessa böra enligt min mening ägna all sin tid och kraft åt skogsvården.

Det skulle ju kunna invändas, att det ej går åt så mycken tid, ifall de uppvakta ett par, tre gånger om året vid tinget, men det finnes dock på grund av de dåliga kommunikationerna områden där uppe, som äro så stora, att det skulle kräva nära tre veckors tid för vederbörande jägmästare att komma fram och

tillbaka till tinget. Om en jägmästare skall föra åtal mot en person i Tärna för olovligt borttagande av t. ex. ett par buskar — kanske ej värda stort mer än en tolvskilling — så bleve det alldeles visst så, att om han skall resa från sin arbetsplats i Tärna till Lycksele för att själv utföra åtalet, detta kommer att kosta staten flera hundra kronor. Jag kan ej finna att detta är någon klok hushållning med statsmedel.

Herr Holmquist nämnde, att dessa skogsmål ofta rörde sig om stora beslag. Så är ej fallet. Det är i allmänhet mycket obetydliga beslag det gäller. Det kan herr Holmquist inhämta genom att studera domänstyrelsens berättelse för 1913, där det synes, huru obetydliga bötessummor som utdömts. Jag tror, att det skulle vara ett stort missgrepp, om riksdagen nu beslutade att vidhålla jägmästarna vid deras åtalsrätt. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Barthelson: Utan tvivel är det så, som herr Hellström sagt, att om man ser denna sak från principiell synpunkt så är det olämpligt, att skogsstatens tjänstemän uppträda som åklagare i dessa mål, men från den principen kan det finnas undantag, och att ett sådant finnes just här vill jag påstå. Jag har för att sätta mig in i dessa norrländska frågor frågat mig före hos domare i dessa orter och ber jag att här få uppläsa ett uttalande av en sådan. Jag har fått sådana uttalanden av tvenne, däribland en f. d. ledamot av denna kammare, häradshövding Rogberg. Här har jag ett från häradshövdingen i Angermandlands mellersta domsaga, som jag tycker tydligt och klart visar på nödvändigheten av, att jägmästare här ha åtalsrätt. Han säger: »Under min verksamhet i av mig nu innehavda domsaga har jag icke, såvitt jag erinrar mig, handlagt mål, vari jägmästaren utfört tjänsteåtal, men under min tidigare tjänstgöring i domsagor i övre Norrland och i Dalarna samt särskilt inom Piteå domsaga i Norrbottens län har jag haft att i ganska stor utsträckning såsom domare handlägga dylika mål, och är min erfarenhet, att vederbörande jägmästare städse nedlagt mycket och intresserat arbete på den av dem beroende utredningen och i allmänhet, sedan någon domstolsvana hunnit förvärvas, även på ett från juridisk synpunkt fullt oklanderligt sätt fullgjort sitt åklagarvärv.» Och sedan på slutet säger han: »Särskilt i de ofta nog förekommande fall, då 'professionella' åverkare sökt med 'tekniska knep' giva sken av laglighet åt sina förehavanden, har det för utredningen varit förmånligt, att praktiskt och teoretiskt sakkunniga personer handhaft åklagarskapet.» Det synes mig, som om detta uttalande klart visar, varför man här bör bibehålla jägmästarnes rätt att åtala. Jag ber vidare att få påpeka, att här är det ej fråga om, som herr Hellström sade, att det är en skyldighet för dem att åtala. Någon *skyldighet* finnes ej någonstädes, utan de ha endast *rätt* att åtala. Att de nu högst obetydligt begagnat sig av denna rätt, det finna vi av den sta-

Ang. utsyning
å viss skog
inom de två
nordligaste
länens lapp-
marker.
(Forts.)

Ang. utsyning
å viss skog
inom de två
nordligaste
järens lapp-
marker.
(Forts.)

tistik, som finnes i detta hänseende från domänstyrelsen. Det är endast i tvenne revir åtal förekommit i någon större omfattning. Eljest växlar det mellan ett och sex mål, och detta kan ju ej anses vara mycket. Då jag emellertid som sagt för min del är övertygad om, att jägmästarna icke böra befrias från skyldighet att åtala inom ifrågavarande revir, och då det nu från så kompetent håll som vederbörande domare har påpekats, att det är av vikt, att de i dessa trakter ha denna urgamla rätt kvar, så har jag för min del ansett det vara olämpligt att frångå Kungl. Maj:ts förslag. Kungl. Maj:t har ju i sitt förslag bibehållit jägmästarna vid den åtalsrätt, som de hittills innehaft. Att jägmästarna även över huvud taget sedan gammalt haft denna rätt beror naturligtvis därpå, att de ha en ingående kännedom om skogsförfattningar, och att de hava både den personella och den lokala kännedom, som för dessa måls utredande är behöfvlig. Då jag nu är övertygad om, att detta ej på något sätt inkräktar på deras tid, åtminstone ej något avsevärt, och då jag vidare är övertygad om, att de endast i undantagsfall komma att befatta sig med dessa åtal speciellt då de så att säga bliva förvaltare av dessa privatskogar, så anser jag, att det vore högst olämpligt att ändra Kungl. Maj:ts förslag, varför jag yrkar bifall till detta.

Herr Fahlén: Jag kunde inskränka mig till att i allo instämma med det utredande och sakliga anförande, som herr Hellström haft i denna fråga. Hans uttalande grundade sig på en ingående kännedom om de faktiska förhållandena i dessa trakter, och utan en sådan kännedom tror jag ej, att man kan fullt bedöma värdet av det förslag, som utskottet framlagt, värdet av den ändring, som det gjort i Kungl. Maj:ts förslag. Nu sade den förste ärade talaren, att det vore så vanskligt att framtaga skogstjänstemännen åtalsrätten därför, att det gällde särskilt stora beslag, och om jag fattade honom rätt skulle det också gälla många beslag. Detta är fullkomligt felaktigt. Såvitt jag förstår gäller det ytterst sällan, jag skulle vilja säga nästan aldrig stora beslag och ej heller många utan endast ett fåtal. Därom kan man övertyga sig, om man kastar en blick på domänstyrelsens redogörelse, som upptar endast ett ringa antal beslagsmål i Lappmarken, och det sammanhänger naturligtvis med själva lagstiftningens konstruktion. Den stränga lagstiftning, som det här gäller, är sådan, att den redan i och genom sig själv förhindrar, att olaga avverkning får ske utan att den blir i tid upptäckt, och följaktligen nedbringas också antalet av sådana åtal till ett minimum. Jag tror mig kunna säga, att inom vissa domsagor det har hänt, att det förekommit allenast ett eller annat sådant åtal under ett helt år. Det är uppenbart, att här förblandar man förhållandena i Lappmarken med förhållandena i kustlandet. Vi tala nu om Lappmarkslagstiftningen och ej om den för kustlandet. När man kommer till denna senare lag får man

naturligtvis giva akt på, hur den nuvarande lagen i fråga om anordnande av kontroll skiljer sig från den nu föreslagna ändrade lagstiftningen, vilken jag tror kommer att verka till en minskning av åtal. Följaktligen går det ej att, såsom herr Barthelson gjorde, åberopa erfarenheter från domsagor, liggande utanför Lappmarken. Såvitt jag förstod hänförde sig nämligen hans anförande icke till förhållandena i Lappmarken utan till orter liggande utanför denna. Man finner alltså, att dessa uttalanden ej kunna tillmätas någon betydelse i denna sak, men däremot finnes det ett moment, som är av mycket stor betydelse i denna fråga, och det är det, att befolkningen enstämmigt önskar en reform sådan, som utskottet här föreslagit. Likaväl som befolkningen bör också lagstiftaren vara angelägen om att utjämna det motsatsförhållande, som lätt uppkommer mellan tjänstemannen och skogsägaren. Det är av vikt, att man gör allt för att undanröja sådana svårigheter, som till sist hämna sig på skogen, och när lagstiftningen först och sist måste syfta till att skapa en bättre skogsvård och befrämja värdet och avkastningen av skogen, så är det så mycket större skäl, att man ej vidtager någon bestämmelse, som kan ställa sig hindrande i vägen för detta. Det synes mig vara ett mycket talande skäl för att följa utskottet. Och jag kan tillägga, vad herrarne också torde hava observerat, att det är ej någon enda av ledamöterna från de ifrågavarande landsdelarna, som ej instämt i utskottets ifrågavarande förslag. Jag ber därför att få yrka bifall därtill.

*Ang. utsyning
å viss skog
inom de två
nordligaste
länens lapp-
marker.
(Forts.)*

Herr Biörklund: Till de skäl, som anförts för utskottets förslag i denna del, skall jag be att få lägga det, att under nuvarande förhållanden, när jägmästaren har åtalsrätt, händer det mycket ofta där uppe i de norrländska länen, att jägmästaren visserligen uttar stämning, men ej har tid att närvara vid målets handläggning utan gång på gång kommer med framställning att bli befriad från att utföra dessa rättegångar och i stället begär förordnande för länsmannen. Det visar, att den nuvarande ställningen i regel är ohållbar. Jägmästaren har ej tid. Utskottet hänvisar också till, att »bestyret med utförande av åtal inkräktar på skogspersonalens tid, vilken bör ägnas åt skogarnas skötsel». Det är just den stora svårigheten där uppe, att jägmästarnes tid ej räcker till för deras åligganden. Och den, som känner till förhållandena, ställer sig även tveksam till frågan, huruvida även med den nu tilltänkta ökade personalen tiden skall kunna räcka till att göra allt, vad man önskar få utfört. Då bör man väl ej lägga på dem vad som redan nu i praktiken visat sig ej av dem hinna utföras, utan som endast är en rättighet, som de kanske ej få tid att begagna sig av.

Herr Lindblad, Ernst: Jag har ej varit närvarande vid utlåtandets justering, så att jag kunnat anteckna mig som reservant, men jag tillhör likväl reservanternas antal, och jag kan

Ang. utsyning
å viss skog
inom de två
nordligaste
länens lapp-
marker.

(Forts.)

ingalunda godkänna den motivering, som av de två sista talarne anförts. Herr Fahlén ville påpeka, att man ej skulle behöva detta i Lappmarken, men förhållandet är, att dessa ändringar ha förordats av utskottet beträffande både Lappmarken och kustlandet. Den siste talaren ville säga, att ofta är det så, att jägmästaren ej har tid att utföra åtalen, utan blott uttagit stämning och överlämnat utförandet åt andra. Ja, det är ej min mening att här införa ovillkorlig *skyldighet* att åtala, utan endast att bibehålla den *rätt*, som finnes i allt Sveriges land för övrigt och även där uppe i närvarande stund. Och man bör för visso ej främtaga jägmästaren den rätten då han ju är den speciellt sakkunnige och hans sakkunskap är behöflig för den händelse det verkligen skulle gälla stora mål. Då bör man bibehålla den rätten för jägmästaren. Det är just fackmännen, som måste kunna beivra de större missgreppen, och jag försäkrar, att med den lydelse, som utskottet föreslagit i fråga om dimensionslagen för kustlandet, så komma utan tvivel lika stora svårigheter att uppstå att där komma tillrätta med alla missförhållanden. Är det nu meningen, att man skall öka antalet skogstjänstemän, så skall man ej i samma stund, som riksdagen vidtager den åtgärden, kunna påstå, att de då få ännu mindre tid att utföra detta åklagareuppdrag. Jag yrkar bifall till reservationen och Kungl. Maj:ts förslag.

Efter det överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes beträffande de i avseende å föreliggande paragraf förekomna yrkandena propositioner, först på densamma godkännande i enlighet med utskottets förslag samt vidare därpå att åt paragrafen skulle givas den lydelse, som förordats i den av herrar Odelberg m. fl. avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Aterstående delar av förordningsförslaget.

Godkändes.

Utskottets i punkten gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens i avseende på förordningsförslaget fattade beslut.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets den 15 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och

Norrbottnens län, som ej höra till lappmarken, ävensom en i ämnet väckt motion.

I en till riksdagen den 12 februari 1915 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 70, hade Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen antaga vid nu föredragna utlåtande fogade förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottnens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.
(Forts.)

I detta sammanhang hade utskottet jämväl till behandling förhaft en i anledning av ifrågavarande proposition inom andra kammaren väckt motion nr 207 av herr *Wiklund*, i vilken motion hemställt, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framlagda förslag, måtte för sin del antaga ett vid motionen fogat förslag till förordning angående tillsyn å samt vård av enskildas skogar inom de delar av Västerbottnens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på återopade skäl hemställt, att riksdagen, under förklarande att det i förevarande proposition innefattade förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottnens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick godkännas, ville i anledning av samma proposition samt med avslag å herr *Wiklunds* motion för sin del antaga förslag till förordning i ämnet, så lydande, som utskottets utlåtande utvisade.

På framställning av herr talmannen beslöts, att förevarande förordningsförslag skulle företagas till avgörande paragrafvis, där så erfordrades, samt att sedermera skulle behandlas utskottets hemställen beträffande förslaget.

Utskottets förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottnens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken.

1 §.

Denna paragraf lydde sålunda:

(i Kungl. Maj:ts förslag:)

(i utskottets förslag:)

Å enskilde tillhörig skogsmark inom de delar av Västerbottnens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, må avverkning av barrträd, som ej är torrt och som, efter vad i 2 § sägs, är att anse såsom undermåligt, äga rum allenast efter tillstånd i enlighet med vad nedan stadgas.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

(i Kungl. Maj:ts förslag:)

Skall avverkningen ske för fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov, vare tillstånd icke erforderligt. Virke efter dylik avverkning må dock ej försågas å sådan säginrättning, där sågning för export äger rum (exportsåg), så framt det ej stämplats efter ty nedan sägs.

(i utskottets förslag:)

Skall avverkningen ske för oundgängligt husbehov inom skifteslaget, där fastigheten är belägen, eller angränsande skifteslag, vare tillstånd icke erforderligt. Virke efter dylik avverkning må dock ej försågas å sådan säginrättning, där sågning för export äger rum (exportsåg), så framt det ej stämplats efter ty nedan sägs.

Vid förevarande paragraf hade reservation avgivits av, utom annan, herr *Odelberg* och greve *Wachtmeister*, vilka ansett, att 1 § bort givas följande lydelse:

»Å enskilde — — — (lika med utskottet) — — — nedan stadgas.

Skall avverkningen ske för oundgängligt husbehov inom skifteslaget, där fastigheten är belägen. vare tillstånd icke — — — (lika med utskottet) — — — efter ty nedan sägs.»

Herr *Grubbström*: Bland representanterna i riksdagen för Västerbottens och Norrbottens län har, såvitt jag kunnat inhämta, allmänt omfattats den meningen, att i det nu ifrågavarande lagförslaget icke tagits behörig hänsyn till skogsägarnas berättigade intressen. Vad som framför allt ansetts förkastligt, är att tvånget till utsyning av undermålig skog lagts så, att all avverkning annat än för fastighetens och därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov gjorts beroende av särskilt tillstånd. Det synes härvid icke hava bort möta oöverstigliga svårigheter att lagstifta i den riktning, att avverkning för legitima orsaksbehov, vilken icke äventyrade skogens återväxt, icke skulle förutsätta utverkande av tillstånd med därmed förenad kostnad och tidsutdräkt. Osökt erbjuder sig här en jämförelse mellan de landsdelar, den föreslagna lagstiftningen skall gälla, och riket i övrigt. I det norrländska kustlandet är skogsarealen vidsträckt, skogstillgången riklig och skogens naturliga återväxt god. Befolkningen är relativt fåtalig, varför avverkningen för befolkningens egna behov icke i stort sett kan medföra någon överdriven virkesförbrukning. Vida ogynnsammare ställa sig i allmänhet motsvarande förhållanden i mellersta och södra Sverige. Men är man beredd att där — ehuru det måhända vore behöfligt — lägga samma tunga hand över skogsbruket? Nej, säkert icke!

Utskottet har väl icke kunnat alldeles förbise olägenheterna av förslaget, och man har famlat efter utvägar att mildra dessa. Jag vill ej bestrida, att utskottets förslag till ändrad lydelse av 1 § innebär en avsevärd förbättring, utan att därigenom skogshushållningsintresset kan tänkas bli äventyrat. Men detta förslag är dock endast en halvmesyr. Totalintrycket står kvar, att lagförslaget, även så

som utskottet formulerat det, ensidigt tar sikte på *forstliga intressen* med förbiseende av *befolkningens* berättigade krav på rörelsefrihet åtminstone i den fullt legitima skogshanteringen för fyllande av ords- behovet.

Förmodligen har jordbruksutskottet, vars flesta ledamöter torde hava föga personlig kännedom om förhållandena i de avlägsna trakter, för vilka man nu går att lagstifta, känt sig ställt inför ett svårlöst problem. Det kan ifrågasättas, huruvida icke utskottet rent av velat förordna ett *experiment* i lagstiftningsväg. Å tredje sidan av utskotts- betänkandet läser man nämligen följande om en påtaglig osäkerhet vittnande uttalande. »Därest annat bättre lagförslag skulle i en nära framtid kunna framläggas, varigenom dimensionsprincipen bleve avlöst av andra trygghetsåtgärder mot skövling samt skogsvårdsyn- punkterna bättre tillgodosedda, läser intet hindra, att ett sådant förslag efter vederbörlig granskning kommer att ersätta dimensions- lagen för Norrbottens och Västerbottens läns kustland.» Uttalandet ansluter sig till en erinran därom, att skogslagstiftningen för övriga delar av landet nu är under revision av en därtill förordnad kommitté, och att det satts i fråga, att man borde avvakta denna kommittés förslag. Ja, mina herrar, helt visst hade det varit riktigare att av- vakta detta förslag och bättre bereda denna viktiga lagfråga i stället för att nu åstadkomma en interimslagstiftning, som på grund av de olägenheter den kommer att medföra skall väcka en stark miss- stämning i orten. Den nu gällande lagen innebär tillräcklig garanti för, att skogshushållningsintressena icke skulle äventyras av ett eller annat års uppskov.

*Om förekom-
mande av över-
driven avver-
ning å ungskog
inom vissa
delar av de två
nordligaste
länen.*

(Forts.)

Greve Wachtmeister, Axel: Jag har i denna fråga en alldeles olika uppfattning mot den föregående talaren. Jag har den uppfattningen, att vidkommande denna paragraf Kungl. Maj:ts förslag såväl ur forstlig synpunkt som ur kontrollsyn- punkt ovillkorligen är det *riktigaste*. Men då vi, ett par reser- vanter, det oaktat anse, att den av Kungl. Maj:t föreslagna hus- behovsavverkningen för den egna gården borde något litet vidgas till det skifteslag där gård är belägen, så har det varit av huma- nitära skäl, för att bryta udden av de mycket skarpa anmärknin- gar, som från hemmansägarehåll riktats mot strängheten i Kungl. Maj:ts förslag, då man förmenar, att olidliga förhållanden skulle alstras grannar emellan. Om den ene behövde en famn ved och den andre grannen ville hjälpa, skulle han icke få det. Om ladugården blåste sönder för den ene, skulle den andre icke få hjälpa honom med reparationsvirke. Det ligger onekligen en sanning i detta, men det är en sanning med modifikation. Att gå så långt som utskottet i sitt förslag gått eller att utvidga hus- behovsavverkningen ej blott till det skifteslag, där fastigheten är belägen, utan till alla angränsande skifteslag, anser jag vara att gå alldeles för långt. Många gånger skulle det icke göra någonting alls, men mången gång skulle lagens hela effektivitet äventyras, beroende på skifteslagens läge och på deras förmåga att

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

konsumera stora virkeskvantiteter, t. ex. om stationssamhällen ligga inom ett skifteslag. I så fall skulle ju precis samma husbehovsavverkningsmissbruk som enligt den nuvarande lagstiftningen kunna allt fortfarande bedrivas, och den faran ligger då nära till hands, att hemmanens skog skulle skattas först efter uttagning så nära som möjligt efter 3 §, d. v. s. så långt som med en god skogshushållning är förenligt och sedan den s. k. fria husbehovsavverkningen till alla skifteslagen kunna ge till resultat en fullt laglig skogsskövling, som det nu varit meningen att förebygga med detta förslag. Därtill kommer svårigheten med kontrollen. Den blir försvarad ju större rätten till husbehovsavverkningen är.

Visserligen finnes det i 9 § straffbestämmelser. De äro tillämpliga, när det gäller stämplat virke, men det blir icke lätt att följa en vedfamns öde från det ena skifteslaget till det andra och så »ins Blaue hinein».

Dessa anmärkningar, som jag nu riktat mot utskottets förslag torde också, fastän i mindre grad, kunna riktas mot den mindre husbehovsavverkning, som av oss reservanter föreslagits. De gälla, så snart husbehovsavverkningen medgives utanför den ena gården, men härvidlag har jag ansett, att humanitära skäl böra få göra sig gällande.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till herr Odelbergs och min reservation.

Herr Fahln: Jag tror, att det är nödvändigt att, när man går att tala om detta lagförslag, något litet vidröra de förhållanden, under vilka den s. k. dimensionslagen först tillkom i Norrbottens och Västerbottens län.

Såsom det kanske för kammaren är bekant, har denna lagstiftning tillkommit på framställning från länen själva, och det på en tid, som ligger 40 eller kanske något mer än 40 år tillbaka. Då begärde Norrbottens läns landsting att få en lagstiftning till stånd, som skulle kunna skydda den undermåliga eller unga skogen för skövling. Den framställning, som då gjordes, ledde till det resultat, att år 1874 tillkom den s. k. dimensionslagen för Norrbottens län. Emellertid fanns det redan då en uppfattning, som ansåg, att en lagstiftning, grundad på dimensionsprincipen, icke kunde anses tillfredsställande, och den uppfattningen framkom från allra högsta ort, nämligen från Kungl. Maj:t. Den åskädning, som där gjorde sig gällande, blev emellertid av riksdagen underkänd. Västerbottens läns landsting gjorde sedermera en liknande framställning beträffande sitt kustlandsområde. Denna framställning ledde icke till något resultat. Sak-kunniga myndigheter, skogsstyrelsen t. ex., förklarade, att det var orimligt att ifrågasätta en så sträng lagstiftning för dessa landsändar, och Kungl. Maj:t vidtog ej heller åtgärd i det begärda syftet, utan den lag, som nu gäller för Västerbottens läns kustland, tillkom på grund av enskild motion i riksdagen, efter

att hava blivit avslagen vid som jag tror icke mindre än två riksdagar. Den lagstiftning, som sålunda kom till stånd under ett ganska säreget skådespel, nämligen att ett läns invånare begärde lagen men de lagstiftande myndigheterna motsatte sig lagen, avsåg att förebygga export av ungskog och undermåligt virke. I lagstiftningen lämnades följaktligen husbehovsavverkningen fri. Det hette visserligen i lagen, att husbehovsavverkningen skulle vara fri för orten, men läser man lagen och dess förhistoria rätt, måste man komma till den uppfattningen, att husbehovsavverkningen skulle vara fri inom länen i fråga om undermåligt virke, men exporten därav skulle vara förbjuden. Det var lagstiftningens innebörd. Jag nämner detta därför, att man gjort gällande, att den praxis, som nu på grund av en i viss mån omarbetad lagstiftning från år 1903 utvecklats sig i fråga om husbehovsavverkningen för länets behov, skulle vara en oriktig och lagstridig praxis. Det är enligt min mening icke fallet, utan det är en praxis, som står i överensstämmelse med hela lagens tankegång. Det är ganska nödvändigt att göra klart för sig, huru härmed sig förhåller, när man går att bedöma innebörden av den nu föreslagna lagen. För att kunna få denna lagstiftning effektivt anordnades såsom bekant vissa kontrollåtgärder, och de förlades just till de platser, där export kunde tänkas komma att äga rum, således till hamnarna och i viss mån till sägarerna, och dylika åtgärder ha vidtagits även vid järnvägarna, sedan dessa blivit anlagda i dessa landsändar.

Nu har Kungl. Maj:t funnit, att dessa kontrollföreskrifter äro alltför betungande och svåra och har valt en radikal åtgärd. Kungl. Maj:t säger: Vi inskränka husbehovsavverkningen, vi förbjuda enskilda att utnyttja det undermåliga virket för husbehov, såvida det icke gäller ett oavvisligt behov för ägaren själv. Kungl. Maj:t förlägger sålunda icke kontrollen till exporthamnarna och andra dylika ställen utan till skogen genom tillsyn, d. v. s. den lagstiftning, som föreslås av Kungl. Maj:t är helt simpelt en utsyningslag, ett fullständigt klavbindande av den enskildes handlingsfrihet i avseende på den s. k. undermåliga skogen. Det kan icke gärna förvåna någon, om de skogsägare, som nu skola gå under en sådan lagstiftning, reagera och reagera skarpt mot en så oerhört sträng tvångslagstiftning. Man frågar sig, huruvida det verkligen kan vara behövt att vidtaga en så sträng lagstiftningsåtgärd, till på köpet i en landsända, där man så långt tillbaka som jag nämnt varit medveten om nödvändigheten av att skydda skogen och därför begärt åtgärder i sådant syfte.

Jag har sett åtskilligt av skog i Norrbottens och Västerbottens kustland, dock icke tillräckligt för att få ett bestämt om-döme, huru det därstädes förhåller sig med skogshushållningen. Jag tror emellertid icke, att jag gör något misstag, om jag säger, att förhållandena i stort sett och i mångt och mycket torde där vara lika goda som på många andra ställen i landet och kanske

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

till och med åtskilligt bättre. Att de kunna i viss mån vara bättre framgår tydligt därav, att vid alla tillfällen, då det varit fråga om att ersätta dimensionslagen med en annan lagstiftning, så har det eftertryckligt framhållits, att denna dimensionslagstiftning varit nyttig och gjort god verkan. Det har kommittén sagt och även myndigheterna inom de olika länen liksom enskilda personer. Man har sagt, att det knappast torde vara skäl, såvida man icke kan sätta en verkligt genomtänkt, god lagstiftning, byggd på en annan princip, i stället, att upphäva dimensionslagen. Sådana uttalanden måste ju anses vitsorda, att förhållandena icke äro så förfärligt farliga, som man skulle kunna tänka sig på grund av den nu föreslagna lagstiftningen. Nej, jag tror tvärt om, att skogsvårdsintresset och uppfattningen av skogens värde, i mån av den ofantliga värdestegring, den undergått under de sista decennierna, har vuxit ofantligt mycket i dessa trakter. Jag tror också, att jag kan säga, att majoriteten av skogsägarna ganska väl värda sin skog, änskönt skogsskövlingsförsök och överdrivna avverkningar förekomma här och där. Men det är dock litet riskabelt att generalisera dessa enstaka företeelser och låta de personer, som icke äro i behov därav, umgälla sitt skogsvårdsintresse och sin omvårdnad om skogen med en så sträng skogslagstiftning.

Vad särskilt angår rätten att avverka husbehovsvirke i vidare mån än för den egna fastighetens behov, får man komma ihåg, att dessa landsdelar ha behov av trä och virke för en hel mängd ändamål, icke endast för att bygga hus på en jordbruksfastighet utan och för en hel del annat. Varifrån skall man anskaffa detta virke? Ingen kan gärna vilja ifrågasätta, att de skola importera detta virke från andra landsdelar, utan det rimliga är väl, att landsdelarna själva tillhandahålla detta virke, som där för olika ändamål behövs. Ja, då säger man, att det kan tagas icke från det undermåliga virket utan från det övermåliga. Ja, naturligtvis, men man får komma ihåg, att det övermåliga virket är det dyrbaraste och är det virke, som bäst ägnar sig för export. Jag tror, att om man går alltför långt i fråga om att inskränka avverkningen av undermålig skog, så kan det bli till skada i stället för till gagn, ty det dyrbaraste och värdefullaste virket bör ju bli exporterat för att därigenom befrämja och gynna de nationalekonomiska intressena. Såvitt jag känner, har av alla dessa framställningar i riksdagen, som gjorts om ändring i dimensionslagen och som föranlett skrivelser från riksdagen, icke en enda gått i riktning av att skärpa lagen utan i riktning av lättnad i vissa delar av lagen. När sedan utredningar i anledning av dessa framställningar ha blivit verkställda och föranlett vissa förslag om ändringar i lagen, så kommer Kungl. Maj:t till det ganska underliga resultat, att här kräves en högst väsentlig skärpning av lagen, som helt enkelt utmynnar i ett utsyningsväg. Jag kan icke förstå annat, än att konsekvensen av ett godtagande av Kungl. Maj:ts förslag måste bli,

att utsyningsväng skall införas icke blott i dessa landsdelar utan överallt i landet, ty jag vågar påstå, att för skyddet av den unga skogen, till förekommande av den unga skogens skövling är utsyningsväng lika viktigt i rikets övriga delar som i dessa landsändar. För övrigt har jag den uppfattningen, att stränga skogslagar, som förbjuda den enskilde att med någon frihet hantera sin skog, kunna icke uträtta så synnerligen mycket. Det finnes ett nära till hands liggande exempel i avseende å Lappmarken. Vad har där skett trots den stränga lagstiftningen? Jo, enligt allmänt och som jag tror giltigt omdöme äro dessa skogar i avseende på rationell omvårdnad kanske de allra sämst skötta. Visserligen äro stora skogskapital där sparade, men utsikterna för framtiden äro icke gynnsamma. Då vågar jag påstå, att man ser ljusare på förhållandena i de trakter, där avverkningen varit något friare men givetvis icke gått alltför långt och närmast sig skogsskövling. Det fordras nog annat för att få en god skogshushållning. Det är det levande personliga intresset för skogen, som inverkar härvidlag. Huru stränga lagarna än äro, så inverka de icke på skogen. Det är människans skötsel och omvårdnad, som är det moment, som ger liv åt skogen och ökar dess avkastning och skapar de värden, som vi vänta av de norrländska skogarna. Därmed är icke sagt, att man icke behöver lagar, men deras inverkan blir i allt fall mera negativ. Det rent positiva i fråga om skogsvård måste komma från det personliga intresset.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

Nu har det, såsom jag tidigare nämnde, från ifrågavarande landsdelar och deras representanter i riksdagen rests ett enstämt motstånd mot det förslag, som från Kungl. Maj:ts framkommit, och detta har inverkat på utskottet, så att det ansett sig böra föreslå en jämkning i denna 1 §, som ju är den, som mest tilldragit sig uppmärksamheten och väckt största motståndet. Då har man gått så långt, att man ansett, att den fria husbehovsavverkningen måste utsträckas till skifteslaget, där fastigheten är belägen, och till angränsande skifteslag. Nu säges det, att det där skulle vara så ofantligt vanskligt. Ja, det är svårt att profetera, hur det tar sig ut i praktiken, men i varje fall litat jag på, att uppfattningen om skogens värde och om vådan av skövling av skogen numera är så stark, att den ringaste risk att utsträcka husbehovsavverkningen så långt som utskottet föreslagit förefinnes icke. Snarare skulle jag vara frestad att säga, att den gränsen är för snäv än för vid.

När detta förslag förekom i utskottet, var jag icke närvarande, men jag fick den uppfattningen, att det framkommit såsom ett kompromissförslag mellan Kungl. Maj:ts förslag och den nuvarande lagstiftningen och att det var godkänt och gillat av representanter för skogsägarna och över huvud taget för Norrland. Därför anslöt jag mig till det förslag, som här föreligger.

Nu har man hört, att detta förslag väcker åtskilliga betänk-

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två norrligaste länen.

(Forts.)

ligheter. Jag tror icke, att de behöva vara alltför stora, i allsynnerhet som jag har den uppfattningen, att den tid måste komma och kanske icke är alltför avlägsen, då denna form för lagstiftning, nämligen dimensionslagen, måste avlösas av en ny, mera ändamålsenlig lagstiftning, där den rationella och intensiva skogsvården blir bättre tillgodosedd än som kan vara möjligt med den nuvarande lagstiftningen. Även detta är ett skäl, varför jag icke tvekar att ansluta mig till utskottets förslag i denna paragraf.

Visserligen har det tillkommit en omständighet, som man icke får glömma, och det är, att Kungl. Maj:t har föreslagit en rätt väsentlig utökning av arbetskraften i dessa trakter och jämväl föreslagit att för handhavande och tillsynen av de enskildes skogar skulle tillsättas särskilda tjänstemän. Jag förväntar, att av en sådan anordning stora frukter skola vara att emotse, och min personliga uppfattning är, att därest denna rekrytering av arbetskraften blir sådan, som vi väl få hoppas, skall denna anordning bli av väsentligt större värde än lagstiftningen, hur den än må vara avfattad. Jag skulle beklaga, om uppfattningen i de landsdelar, där lagen är avsedd att gälla, skulle vara sådan, att detta förslag icke skulle kunna genomföras, ty såsom det föreligger från utskottet, tror jag, att det innebär åtskilliga förbättringar i 1903 års lagstiftning.

Herr talman! Av vad jag tillätit mig anföra torde det framgå tillräckligt, att jag icke avser annat än att ansluta mig till utskottets förslag uti 1 §, vartill jag anhåller att få yrka bifall.

Herr statsrådet friherre Beck-Friis: Den dimensionslag, som nu gäller, har verkat under en tid av 40 år. Vad angår den fria avverkningsrätten för ägare av enskilda skogar, såsom den utbildad sig, så gäller numera, att fri avverkning och försågning till husbehov är medgiven för tillgodoseendet av länens husbehov. Att en sådan uppfattning och en så vittgående rätt att fritt avverka för länets husbehov har kunnat arbeta sig fram torde hava berott därpå, att när lagen år 1874 antogs, så voro kommunikationerna i Norrland mycket outvecklade. Några järnvägar hade vi icke där och för övrigt, befolkningen var glesare, industrierna voro färre — alltnog åtgången på detta husbehovsvirke var icke så särdeles stor. I den mån dessa län utvecklats sig, kommunikationerna blivit bättre, industri- och stationssamhällen stått upp och städerna tillväxt, har också åtgången av husbehovsvirke tagit sådana dimensioner, att den, efter vad alla undersökningar nu ge vid handen, på många ställen lett till en fullständig skövling av skogen. Jag ber härom att få läsa upp vad Kungl. Maj:ts befallningshavande i Norrbottens län säger om skogsvårdskommitténs förslag:

»Under de närmaste åren efter dimensionslagens tillkomst torde större anledningar till anmärkning i förevarande avseende icke i mera avsevärd utsträckning hava förekommit, men i den mån kommunika-

tionerna förbättrats, järnvägsanläggningar kommit till stånd och befolkningen inom städer, municipal- och stations samhällen tillväxitt, hade givetvis skogsförbrukningen ökat och därmed möjligheterna för lönande avsättning jämväl av smärre skog för en mångfald olika artade ändamål såsom till slipers, stängselslanor, hustimmer, kol, ved o. d. Därmed hade också följt, att till sådana ändamål nu *kalthögges vidsträckt områden, särskilt omkring städerna och uteder kommunikationslederna, på det mest hänsynslösa sätt* och utan ringaste tanke på skogens bestånd eller på åtgärder för återväxt. Här föreläge sålunda *en verklig fara* för en ödesdiger skogsskövling, i avseende å vilken lagstiftningen måste verksamt ingripa.»

Jägmästarna ha i allmänhet uttryckt sig i lika skarpa och bestämda ordalag som Kungl. Maj:ts befallningshavande i Norrbottens län, och jag skall be att få läsa upp vad överjägmästaren Welanders, som tillhörde skogsvårdskommittén, särskilt till kommitténs uttalande antecknat. Han säger följande:

»Skogsavverkning från hemmanen till användning inom orten, som förr icke var av någon betydighet, börjar numera taga sådan omfattning, att allvarsamma farhågor uppstått för skogarnas framtida bestånd. Kommittén har ock genom sina frågeformulär sökt inhämta upplysningar i detta avseende. Av de svar, som inkommit från *kommuner och hushållningssällskap med filialer, tillsammans 43 stycken*, giva icke mindre än hälften mer eller mindre bestämt uttryck för den åsikten, att nu gällande dimensionslag ej längre lämnar tillräckligt skydd för skogen, särskilt invid kommunikationsleder och större platser. Även av svaren från *skogsstatstjänstemännen* framgår, att avverkningarna av undermålig ostämplad skog redan tagit en oroväckande omfattning på skogar, som äro *välbelägna för avsättning inom orterna*, och att en inskränkning är av behovet påkallad.»

Detta är således vad som blivit yttrat med anledning av kommitténs förslag, men även riksdagen har yttrat sig i alldeles samma riktning. I anledning av att en motionär i andra kammaren begärt, att denna fria avverkning skulle få gå så långt som den nu faktiskt har gått, har riksdagen, då 1903 års skogs lag antogs, i sin motivering till skrivelsen på ett ställe sagt följande:

»Att i enlighet med motionärernas förslag från förbudet jämväl undantaga avverkning för annans husbehov eller för allmänt ändamål inom Västerbottens och Norrbottens län eller för statens behov *anser riksdagen däremot icke tillrädligt*. Genom ett så vidsträckt undantag skulle nämligen uppsikten över lagens tillämpning hart när omöjliggöras och lagens effektivitet alltför mycket äventyras.»

Om jag därtill lägger den omständigheten, att i lagens första paragraf stå orden »oundgängligt husbehov» och jag ställer detta lagens uttryck bredvid riksdagens skrivelse, så får jag säga, att det är verkligen förvånansvärt, att man någonsin kunnat komma därhän, att man anser »oundgängligt husbehov» helt enkelt innebära fri avverkning för hela länens behov.

Det har också varit en gång senare — det var år 1906 — som riksdagen när det var fråga om vissa skogsavgifters omläggande, i

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

Om förekommande av överdriven avverking å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.
(Forts.)

motiveringen till den skrivelse, riksdagen då överlämnade till Kungl. Maj:t, yttrade: »Riksdagen vill för sin del som förslag till förbättring i ifrågavarande avseende förorda bestämmelser i följande riktning: all den undermåliga skog, som för rationell skogsskötsel behöves avverkas, och vilken man önskar erhålla till fritt förfogande, bör utstämplas.»

Av allt detta torde följaktligen framgå, att en begränsning av den rätt, det här gäller, numera är absolut nödvändig. Skogsvårdskommittén, har sökt åstadkomma denna begränsning på det sättet, att den icke vill tillåta husbehovshuggning för hela länet utan vill inskränka denna till länets kustland. Vidare har kommittén i sitt förslag till 7 § hemställt, att denna huggning icke får ske i den utsträckning, att skogens återväxt uppenbarligen äventyras eller att fastigheten kommer att sakna nödigt virke för eget husbehov. Kommittén föreslår därjämte inrättande av skogsvårdsstyrelser i dessa län, vilka skulle tillse, att denna återväxt icke äventyras eller att brist uppstår på husbehovsvirke.

Nu har herr Wiklund i andra kammaren i en motion upptagit detta kommitténs förslag, men då han i sin framställning icke samtidigt förordar inrättande av skogsvårdsstyrelser, utan föreslår, att denna skogsvårdsstyrelsernas uppgift borde övertagas av Konungens befallningshavande, har utskottet icke alls i den delen kunnat förorda motionen. Följaktligen anser jag mig icke vidare böra ingå på att bemöta densamma.

Jag håller emellertid före, att om man ser frågan mot bakgrunden av vad riksdagen tydligen menat i sina föreliggande uttalanden, måste man komma till det resultatet, att en dimensionslag efter riksdagens önskan bör avfattas så, att den ger ett *verkligt skydd* för skogen. Och något skydd anser jag icke förefinnas, såvida icke en utsyning sker. Själv är jag ju icke norrlänning och äger icke så stor erfarenhet av de norrländska förhållandena, men man hör med bestämdhet påstås, att det lär vara mycket svårt att plantera och att så skog i Norrland, och att enda sättet att få skogens återväxt betryggad är att försöka få marken väl självsädd. Men skall man kunna få en skogsareal väl självsädd, är det av yttersta vikt att huggningen bedrivs på ett sådant sätt, att kulturen verkligen kan ske genom självsädd.

Jag har därför ansett mig böra föreslå, att man skulle i denna del frångå kommitténs förslag och föreskriva andra åtgärder. Emellertid vill jag först anmärka, att vederbörande jägmästare och överjägmästare förorda en sådan utväg att, med undantag av husbehovsvirke för det egna hemmanet, skulle allt undermåligt virke vara underkastat utsyning. Detta syntes emellertid vara att gå väl långt, varför Kungl. Maj:t i sitt förslag upptog den bestämmelsen, att avverkning för husbehov skulle vara fri för hemman och därmed sambrukade hemman, men att i övrigt utsyning skulle ske. Utskottet har dock icke ansett sig kunna åtnöjas härmed utan föreslår fri utsyning för skifteslag och angränsande skifteslag. Det är ju ganska svårt att i så stora län som Norrbottens och Västerbottens län giva

något mått på, huru stor en rayon kan bli, som omfattar skifteslag och angränsande skifteslag, men jag föreställer mig, att i många fall blir den rayonen mest lika stor som den enhet, vilken med nuvarande lagstiftning i regel fått sitt husbehovsvirke från viss skog. Således är det min övertygelse att i den delen skulle lagbudet komma att visa sig ineffektivt. Herr Odelberg och greve Wachtmeister hava i reservation föreslagit att såsom rayon för den fria avverkningsrätten av husbehovsvirke skall bestämma skifteslaget. Detta torde innebära en rätt stor utvidgning av Kungl. Maj:ts förslag, men såsom frågan nu ligger, synes det mig, att det vore mycket lyckligt, därest riksdagen ville taga hänsyn till denna reservation och bestämma, att skifteslaget erhåller fri avverkningsrätt. Jag tycker att detta skulle vara en bättre avvägd rayon än den, som utskottet förordat, och vilken jag finner alltför stor.

Herr talman, jag hemställer om bifall till reservationen.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

Herr Hellström: Två av utskottets ledamöter, en landshövding och en före detta landshövding, hava reserverat sig vid första punkten av nu föreliggande lagförslag och hemställt om en begränsning i vad utskottet föreslagit, så att det icke skulle medgivas avverkning utan föregående utsyning av oundgängligt husbehovsvirke inom skifteslag och angränsande skifteslag, utan endast inom skifteslaget ensamt. Denna uppfattning har vunnit understöd av herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet. Gentemot dessa uttalanden skall jag be att få ställa ett uttalande av en annan landshövding, vilken har den egenskapen att också för närvarande vara statsråd, nämligen landshövding von Sydow. Visserligen har han icke uttalat sig beträffande det nu föreliggande förslaget, men han har kommit med ett mycket utförligt utlåtande över norrländska skogsvårdskommitténs förslag, när detta hade utremitterats för yttrande hos myndigheterna. När Kungl. Maj:ts förslag i denna punkt nu är byggt på en reservation till kommittéförslaget och landshövding von Sydow gjort ett uttalande beträffande denna reservation, så kommer detta uttalande att indirekt gälla också det kungl. förslaget. De av herrarna, som möjligen hava med sig denna kungl. proposition, kunna på sid. 44—45 läsa vad han yttrat. Herr statsrådet läste upp en del av yttrandet och visade därmed behovet av, att lagstiftningsåtgärder vidtagas på detta område, men han underlät naturligtvis att läsa upp den del av detta yttrande, som kan anses innebära ett direkt uttalande beträffande Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Sedan landshövding von Sydow i det ifrågavarande utlåtandet refererat den reservation, som legat till grund för Kungl. Maj:ts förslag, yttrar han: »Men då införandet av utsyningsväng för varje fall då avverkning av skog till avsalu vore ifråga, skulle medföra ett mycket allvarligt ingrepp i den enskildes rätt att förfoga över sina skogstillgångar och ett lagförslag i den riktningen även med bestämmelse, att utsyningen

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.
(Forts.)

icke skulle för skogsägaren föranleda några kostnader i form av utsyningsavgifter och med garantier för att utsyningsförrättningar komma att utföras med erforderlig insikt och omsorg icke torde undgå ett mera allmänt motstånd från befolkningens sida, syntes en sådan åtgärd böra tillgripas allenast såsom en nödfallsutväg och först sedan en omsorgsfull utredning givit vid handen, att en tillfredsställande lösning av skogsvårdsfrågan icke stode att vinna på annan väg. I allt fall borde naturligen ett steg i den angivna riktningen icke tagas utan att befolkningen å varje ort, som av saken berördes, lämnats tillfälle att i frågan uttala sin mening.»

Det tillkommer icke mig att fälla något omdöme om landshövdingen och statsrådet von Sydows förmåga att sätta sig in i förhållandena där uppe, men jag tror, att ingen skall jäva mig, då jag gör det påståendet, att han medan han varit där uppe haft goda tillfällen att sätta sig in i dessa spörsmål och göra sig synnerligen förtrogen med folkets uppfattning i frågan.

Nu har det emellertid icke alls tagits någon hänsyn till denna del av det anförda utlåtandet. Denna fråga har icke hänskjutits och för övrigt icke varit möjlig att hänskjuta till befolkningen. Men befolkningen i dessa båda länen har ju representanter i såväl första som andra kammaren, och när det föreliggande förslaget inkom på riksdagens bord och vi litet var blivit intagna av häpnad över de bestämmelser, som Kungl. Majt ansåg lämpligt att föreslå för Norrbottens och Västerbottens län, så sammankallades ett möte mellan representanterna för Norr- och Västerbotten i första och andra kammaren för överläggning i frågan. Och så vitt jag då av förhandlingarna kunde döma, fanns ingen, som ansåg det föreliggande förslaget vara acceptabelt. Vi enade oss då också om att i jordbruksutskottet söka arbeta för bifall till det av herr Wiklund framställda förslaget, som är byggt på den norrländska skogsvårdskommitténs hemställan. Detta förslag har varit utremitterat till de olika orternas myndigheter, och i fråga om detta har man sålunda att tillgå uttalanden från befolkningens representanter där uppe. Men i utskottet togs det icke mycken hänsyn till önskemål från ortsrepresentanterna, och vid anställd votering blev det förslaget förkastat. Sedermera hava vi, för att i alla fall något mildra de värsta olägenheterna, framställt det förslaget, att det skulle medgivas fri avverkningsrätt utan föregående utsynning åtminstone för skifteslag och angränsande skifteslag. Jag vill också säga, att från övre Norrlands synpunkt är detta det längst gående förslag, som vi kunna acceptera. Sedan har framställts förslag, att man skulle utsträcka denna rätt till kommunen, och om jag icke varit den, som i jordbruksutskottet framställt det kompromissförslag, vilket där vann majoritet, skulle jag hava förenat mig med dem, vilka påyrkat den fria avverkningsrättens utsträckande till kommunen eller till och med gått med dem, som yrkat rent avslag på det föreliggande lagförslaget.

Därest riksdagen skulle komma att på det sättet begränsa vad utskottet nu hemställt och följa den mening, som jordbruksministern här förfäktat, ber jag att få förbereda herrarna på, att sannolikt redan nästa år en massmotion kommer att framläggas, undertecknad — jag vågar ju icke lämna några garantier för alla ortsrepresentanterna, men jag är övertygad om att jag icke misstager mig — av samtliga representanter från Norr- och Västerbotten, och i vilken motion man kommer att påyrka en ändring i detta.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste linien.

(Forts.)

Då jag vågar göra ett så pass kraftigt uttalande i denna fråga, kunna herrarna med fog spörja sig: vad ha Ni för verkligt bärande skäl, då ni yrkar på att avverkning utan föregående utsyning skulle lämnas fri inom skifteslag och angränsande skifteslag? Därtill vill jag svara: Vi ha helt enkelt det förhållandet att åberopa oss på — som vi känna till — att skogstillgången däruppe icke är så jämnt fördelad, som man i södra delarna av landet synes tro. Tvärtom finns det hemman, ja t. o. m. hela byar, som sakna skog för nödigt husbehov. De kunna icke från egna hemskogar och icke heller från grannarnas i samma by få sitt nödiga husbehov fyllt utan äro för ändamålet hänvisade att vända sig till angränsande byalag. Om man icke skulle gå med på den bestämmelsen att avverkning får fritt ske för ett angränsande skifteslag, skulle detta sålunda innebära, att hemmansägare, som förut varit vana att vända sig till de angränsande, bättre ställda skogsägarna, icke skulle kunna få sitt behov av husbehovsvirke tillgodosett, därest icke den person, från vilken de vilja köpa husbehovsvirket, redan föregående år tänkt på, att möjligen kommer den eller den hemmansägaren från den eller den byn och vill liksom förut köpa litet ved eller annat husbehovsvirke och att han följaktligen måste i god tid begära utsyning och söka att få ut en skogstjänsteman för ändamålet. Sådana förhållanden skulle komma att inträffa, ifall riksdagen här skulle gå med på det förslag, som framstälts av de båda reservanterna.

Jag tror därför, att var och en, som vill litet närmare sätta sig in i denna fråga, skall inse, att ortsrepresentanterna från Norr- och Västerbotten icke hava gått för långt, då de stannat vid det kompromissförslag, utskottets hemställan innebär.

Jag yrkar alltså bifall till utskottets förslag i föreliggande punkt, ehuru jag för min del icke ogärna skulle se, om hela lagförslaget fölle.

Herr Rosén: Av utskottets utlåtande att döma ser det ut, som om jag deltagit i slutbehandlingen av detta ärende, och då jag saknas bland reservanterna, kunde det synas, som om jag varit särdeles tillfredsställd med förslaget och således en av de få, som varit belåtna med detsamma. Så är dock icke fallet. Jag har icke deltagit i ärendets slutbehandling och följaktligen icke heller varit i tillfälle att avgiva någon reservation.

Jag kan icke finna några tvingande skäl som tala för, att

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.
(Forts.)

denna lagstiftning just nu skulle genomföras. Därtill kommer att tidpunkten är särdeles olämplig, då man ju icke gärna kan begära, att riksdagens ledamöter nu skola ha tillfälle att sätta sig in i vad frågan verkligen gäller.

Jordbruksministern har här uppläst ett par mörka skildringar, avgivna för flera år sedan av personer, som naturligtvis känna förhållandena. Men häremot kan upplysas, att intresset för skogsvården har under de allra sista åren ökats i hög grad, förnämligast tack vare skogsingenjörernas verksamhet, och det finns ingen anledning att antaga, att detta intresse icke skulle bibehållas för framtiden.

Då jag icke kan anse det välbetänkt att nu antaga denna lag, som i så hög grad inskränker äganderätten för en skogsägare, att han icke kan sälja en famn ved till staden utan att först något år förut ha begärt och fått utstämpling av skogen, kan jag, herr talman, icke vara med om detta förslag utan anhåller att få yrka avslag.

Herr Lindblad, Ernst: Den, som hört de två sista ärade talarna yttra sig, skulle lätt kunna få den föreställningen, att det icke vidare skulle vara möjligt för dessa skogsägare att tillgodose de olika behov av virke eller ved, som kunna förefinnas hos angränsande hemman eller hos städer och municipalsamhällen, därest föreliggande bestämmelser skulle bli lag. Sådana förhållanden är det emellertid visst icke meningen att införa. Men frågan gäller, huruvida man skall tillåta den *fria* avverkningen utan någon som helst kontroll och utan hänsyn till, huruvida behovet kan fyllas för en längre tid, eller om man skall med den ökning av de skogsvårdande krafterna, som nu av Kungl. Maj:t begäres, kunna få dessa skogar ställda under verklig uppsikt och skötsel. Jag är villig att inrymma sådana möjligheter, att denna skötsel kommer att ställa sig så billig som möjligt, och jag skulle icke tveka att sätta utstämplingsavgiften så låg, som gärna kunde vara tänkbart. Men att vederbörande däremot här säga: vi foråra full frihet, då ju denna hittills blott erhållits genom en mycket märkvärdig lagtolkning, såsom statsrådet redan påvisat, det anser jag vara olämpligt och icke kunna försvaras. Här är det ju länen själva, som ursprungligen begärt dessa dimensionslagar. De begärde dem visserligen för fyrtio år sedan, såsom här påpekats, men med den utveckling kommunikationerna erhållit inom dessa landsändar och icke minst med den ökade virkesåtgång och virkesbehov, som förefinnes, är det tydligt och klart, att om en dimensionslag var nödvändig för fyrtio år sedan, är det långt ifrån att man nu kan undvara den. Därför är det väl snarare den lagstiftande maktens skyldighet att nu se till, huruvida icke just en lämplig inskränkning bör göras i den fria föröganderätten. Jag är fullt övertygad om, att därest blott befolkningen vill underordna sig ett klokt handhavande av skogsskötseln från jägeristatens sida, skall detta missnöje, som man

förespår och här utmålar i så kraftiga färger, efter ganska kort tid försvinna. Erfarenheten skall visa, att tjänstemännen låta tala med sig och skogsägarna skola nog, med iakttagande av något litet förutseende kunna vänja sig vid att i tid beräkna vad som är behöfligt för huggning.

Det har redan av statsrådet påpekats, att med den bestämmelse, som utskottet tillagt till Kungl. Maj:ts förslag, skulle man blott stanna vid status quo. Men detta är ju redan utdömt av dem, som velat se saken något betänksammare; det är också påtagligt, att icke skickar man skogsprodukterna långa vägar, utan det är ju de närmaste orterna, som i regel förse varandra. Den mindre skogrika får vända sig till den mera skogrika. Jag är alldeles övertygad om, att med den bestämmelse, vartill utskottet kommit, bliva förhållandena likadana, som de för närvarande äro, och det kommer icke att bliva någon ändring.

Det är därför jag liksom de två reservanter, vilka här hava antecknats, ställt mig ursprungligen på Kungl. Maj:ts förslag. Men då vi ville gå till mötes de berättigade önskemål, som ortsbefolkningen kunde framställa, stannade vi vid att förorda vad som ligger i reservationen.

Jag tillåter mig alltså att yrka bifall till denna.

Herr Holmquist: Jag kan icke neka till att jag blev något förvånad, då jag nyss hörde herr Roséns anförande. Jag delar ju fullständigt hans uppfattning därutinnan, att en dimensionslag alltid är en lägre form av skogslag, men jag kan icke förstå, att man särskilt *nu* kan anse, att därest denna dimensionslag, som här är framlagd, faller, man därmed skulle komma i ett bättre läge. Man får ju då behålla den gamla dimensionslagen, mot vilken ur många synpunkter hava framställts väsentliga anmärkningar. Ingen, som tagit kännedom om dessa förhållanden, skall kunna neka till, att den här ifrågasatta nya dimensionslagen i vissa avseenden innebär ett betydligt framsteg gentemot den gamla.

Nu har här talats om särskilt första paragrafens innebörd, då det gäller det begränsade området för fri husbehovsutsyning. Ja, det är ganska naturligt — och herr statsrådet har här nyss utvecklat detta — att kunde man rent principiellt gå fram på den linjen, så vore det naturligt att begränsa hygget för husbehov till fastighet och därmed sambrukad fastighet. Men på grund av rent historiska skäl, som jag här icke vill närmare ingå på, hava sådana förhållanden uppstått i dessa län, att en var anser sig berättigad att taga från sin fastighet husbehov för ett område, innefattande hela länet. Nu vill man göra en inskränkning. Man kunde då icke till följd av ett alldeles klart och bestämt motstånd från dessa län under förhållanden, som nu råda, taga steget ut till Kungl. Maj:ts förslag. Man måste därför ha något som förmedlar övergången. Därvid har man att välja mellan å ena sidan skifteslaget, som av greve Wachtmeister och hans

Om förekommande av överdriven averkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.
(Forts.)

Om förekommande av överdriven avverking å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.
(Forts.)

medreservant föreslagits såsom rayon för det fria hygget till husbehov och vidare vad som från andra sidan ifrågasatts, nämligen socknen. Det förra har enstämmigt ansetts vara för litet, och socknen från många håll för stor. Det vill således synas mig, som om utskottet gått en medelväg, vilken åtminstone torde kunna accepteras under nu rådande förhållanden. Ingen tror väl för övrigt, att den lag, om vilken vi nu här diskutera, kommer att bli av mycket lång varaktighet. Det är mycket naturligt, att om en gång de skogsfrågor bliva utredda, som nu vila i kommittéhänder, man måste taga hänsyn till Norrlands förhållanden och slå in på andra vägar för att ernå mera lämpliga skogsvårdsåtgärder för dessa län än de, som inneslutas i detta förslag.

Ingen kan dock neka till, att förslaget innebär ett framsteg. Särskilt vill jag påpeka, huru dessa lagar, om vilka vi här tala, stå i samband med den nya organisationen för jägeristaten, avsedd att tillskapa nya tjänstemän såväl för de allmänna skogarna som för de enskildas skogar inom dessa län.

Jag kan åtminstone icke i närvarande ögonblick säga, hur det skulle gå med hela denna organisationsplan, därest föreliggande lag kommer att förkastas.

Det är ur dessa synpunkter jag tillåter mig hysa den meningen, att det vore ganska välbetänkt att taga det förslag, som här bjudes.

På dessa skäl tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande paragraf vore framställda följande yrkanden: 1:o) att densamma skulle godkännas enligt utskottets förslag; 2:o) att paragrafen skulle erhålla den lydelse, som förordats i den av herr Odelberg och greve Wachtmeister vid paragrafen anförda reservationen; och 3:o) att paragrafen skulle avslås.

Härefter gjordes propositioner jämlikt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på antagande av utskottets förslag till paragrafens lydelse vara med övervägande ja besvarad.

2—15 §§.

Godkändes.

Promulgationsbestämmelsen.

Förevarande del av förslaget lydde på följande sätt:

(i *Kungl. Maj:ts förslag*.)

(i *utskottets förslag*.)

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1916.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1916; dock

(i *Kungl. Maj:ts förslag*:)(i *utskottets förslag*:)

att för fastighet, som är besvärad av avverkningsrätt, upplåten för förordningens trädande i kraft, avverkningsbelopp, varom i 3 § sägs, ej må sättas högre än på grund av hittills tillämpade regler skolat ske, där ej mellan fastighetsägaren och avverkningsrättshavaren annorlunda överenskommits.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

Herr Fahlén: Herr talman! Som kammaren torde ha observerat, så förekommer det i den nyss förut behandlade lagen rörande utsyning i lappmarkerna en övergångsbestämmelse, avseende att förhindra att en avverkningsrättshavare skulle komma i åtnjutande av vidsträcktare avverkningsrätt än han enligt nu gällande utsyningsprinciper skulle ha fått. Man förmenar nämligen, att efter den nya lagens ikraftträdande komma utsyningsbeloppen i de flesta fall eller åtminstone i vissa fall att väsentligt höjas över dem som nu äro fastställda. Det är följaktligen en bestämmelse, som är fullkomligt befogad och naturlig och mycket väl kan tillämpas, när man för dessa skogar alltid har innehållningsplaner, som fastställa ett visst utsyningsbelopp, och följaktligen måste utsyningsförrättaren ha en klar objektiv grund, från vilken han kan utgå, då det gäller att bedöma dessa förhållanden. Nu har utskottet ansett, att en paragraf med motsvarande övergångsbestämmelse skulle införas jämväl ifråga om kustlandet. Som skäl därför har utskottet anfört, att bestämmelserna i denna lag, särskilt i tredje paragrafen, syfta till intensivare skogsbruk och därmed större avverkning än hittills. Detta är såvitt jag förstår ett fullkomligt felaktigt resonemang, och det stämmer mycket illa med ett uttalande, som utskottet tidigare har gjort, nämligen i motiveringen till 1 §, där utskottet säger, att det är nödvändigt att vidtaga forstliga kontrollåtgärder för att kunna »reglera den flerstädes i riktning mot skövling pågående avverkningen av undermåligt virke, som nu fritt bedrivs» etc. Alltså, på det ena stället säger utskottet, att lagstiftning behöves för att reglera avverkningen, som nu tenderar mot skövling, och på det andra stället, att det är uppenbart, att lagstiftningen syftar till större avverkning än hittills. Det är för mig omöjligt att förstå, huru dessa uttalanden kunna kongruera med varandra. Såvitt jag förstår skall den verksamhet, som de föreslagna nya tjänstemännen skola utöva, medföra icke en ökad avverkning utan snarare en minskad avverkning, åtminstone i de allra flesta fall, och vid sådant förhållande måste det anses alldeles onödigt att införa en sådan övergångsbestämmelse, som utskottet här föreslår. Men dessutom finnes det rent praktiska skäl, som tala emot en sådan bestämmelse. Hur skulle det vara

Om förekommande av överdriven avverknings å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

möjligt för en tjänsteman att kunna avgöra, huruvida, när han gör en undermålighetsstämpling, det stämplade beloppet blir större enligt denna lag, än vad det skulle blivit enligt den förutvarande lagstiftningen? Det är fullständigt omöjligt, och följaktligen synes det mig, som om hela denna bestämmelse blir ett rent monstrum, som fullständigt hänger i luften. Dessutom är det givet, att om tjänstemannen skall försöka tillämpa denna bestämmelse, så vållas honom ofantligt stora svårigheter, och jag kan icke tänka mig annat än att han skall bliva fullkomligt förvirrad, då han skall försöka iakttaga stadgandet ifråga. I varje fall är jag övertygad om att de nya tjänstemän, som komma att uteslutande ägna sig åt vården av enskildas skogar, skola sträva efter att i möjligaste mån tillgodose just de enskilda skogsägarnas och hemmansägarnas intressen. Göra de icke det, utan tillgodose de i stället avverkningsrätthavarnas intressen, då anser jag, att hela tanken med införandet av denna tjänstemannapersonal är fullkomligt förfelad, men jag är livligt övertygad om att man icke skall komma att få se ett enda fall, där tjänstemannen kommer att handla på sådant sätt och därigenom missbruka det förtroende som skänkts honom. Men även om så skulle vara fallet, vågar jag påstå, att det knappast kan tänkas ett enda fall, där man med någon bestämdhet skall kunna avgöra, huruvida den verkställda utsyningen är högre eller lägre eller lika stor som den utsyning, som skulle ifrågakomma, därest den skett enligt nu gällande dimensionslag. Som sagt, hela bestämmelsen synes mig vara fullkomligt omöjlig — jag understryker detta, *absolut omöjlig* att tillämpa, och följaktligen vålla så stora svårigheter för tjänstemännen, att den redan av detta skäl icke bör ifrågakomma.

Jag yrkar följaktligen, herr talman, avslag på denna övergångsbestämmelse.

Herr Holmquist: Herr talman! Jag har förenat mig med dem av utskottets ledamöter, som ha dikterat utskottets utlåtande beträffande denna övergångsbestämmelse. Den siste ärade talaren yttrade, att för dess tillämpning skulle möta praktiska svårigheter; att det skulle vara omöjligt att avgöra, huruvida det utsyningsbelopp, som skulle bestämmas efter den nya lagen skulle ställa sig högre, lägre eller lika under de gamla förhållandena. Ja, jag giver honom så tillvida rätt, som att jag tror, att det kommer att uppstå ganska stora svårigheter, men jag tror, att man vid detta lagstiftningsarbete mindre får taga hänsyn till huruvida det blir några svårigheter än om man kan uppnå möjligast riktiga och rättfärdiga resultat i lagstiftningen. Här har sagts inom utskottet, att det skulle vara jämförelsevis få kontrakt av den art det här gäller; i Norrbotten skulle kontrakten vara ganska få och i Västerbotten funnes åtminstone icke något verkligt stort antal — så vill jag minnas, att det uppgavs. Men för mig har icke alls

frågan om antalet kontrakt någon betydelse, utan att det finns ett enda kontrakt är nog för mig. Enligt nu gällande utsyningslag är i tredje paragrafen stadgat följande: »Är skog av beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras avverkning av undermåligt virke, må ägare, som vill låta det virke skeppas, transporteras å järnväg till ort utom Västerbottens och Norrbottens län, sägas eller till pappersmassefabrikation användas, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare; och åligger det honom eller den skogstjänsteman som i hans ställe förordnas, att verkställa den undersökning av skogen som av omständigheterna påkallas. Finnes därvid slik avverkning vara med grunderna för en god skogshushållning överensstämmande, då må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd av förrättningsmannen givas till avverkning till fritt förfogande.» Detta är den nu gällande bestämmelsen. Den nya bestämmelse, som föreslås att träda i den gamlas ställe, är av följande lydelse: »Vill någon för annat ändamål än i 1 § andra stycket sägs avverka undermåliga barrträd, som ej äro torra, skall skriftlig anmälan därom göras hos vederbörande skogstjänsteman; och åligger det denne att verkställa den undersökning av skogen, som av omständigheterna påkallas. Finnes dylik avverkning överensstämma med grunderna för en god hushållning med skogen och ej heller förorsaka, att fastigheten eller därmed sambrukad fastighet kommer att sakna nödigt virke för oundgängligt husbehov, och möter ej heller i övrigt laga hinder, meddele förrättningsmannen tillstånd till avverkningen.» Man kan väl ändå knappast neka till att den senare bestämmelsen är betydligt vidare än den nu gällande. Man kan ju enligt den senare gå ned ända till den gräns, då man uppnår »oundgängligt husbehov». Om det nu är så, att en hemmansägare i här avsedda orter har gjort upp ett avtal om avverkning med en enskild man eller ett bolag och berättigat denne enskilde eller detta bolag att få allt det virke som kan utsynas, så är det väl givet, att om åt dessa bestämmelser kan givas en vidsträcktare tolkning under den nya än under den gamla lagen, så mister hemmansägaren en del av detta virke utan att få det ersatt genom den i kontraktet avtalade gottgörelsen. Det är ju jämväl så, att för närvarande på grund av praxis och gällande förhållanden husbehovshygge i mycket stor omfattning förekommer. Enligt den nya lagen skulle detta husbehovshygge väsentligt inskränkas, visserligen icke som Kungl. Maj:t föreslagit men dock högst betydligt. I den mån detta husbehovshygge inskränkes, blir det naturligtvis under det förhållande, att den övriga skogen upplåtits till avverkning, en större myckenhet skog för avverkningsrättsinnehavaren att taga. Således kommer denna lag att så influera på dessa förhållanden, att avverkningsrättsinnehavare genom lagens mellankomst kunna komma att göra en vinst på skogen utan att hemmansägaren som upplåtit denna avverkningsrätt kommer att få mer betalt

Om förekommande av överdriven avverkning i ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

än efter det gamla kontraktet. Jag vill jämväl påpeka en sak, som framgår av herr statsrådets yttrande vid den kungl. propositionens föredragning inför Kungl. Maj:t. Där säger statsrådet, att med begreppet »god hushållning med skogen» enligt detta lagförslag menas en god hushållning såväl skogstekniskt som ekonomiskt sett. »Detta innebär», säger statsrådet, »ej blott att sådana träd må fällas, vilkas avverkning är för skogens ordentliga skötsel och vård erforderlig, utan även t. ex. det, att om en avsevärd stegring av virkesprisen tillfälligtvis inträtt, avverkningen må ökas utöver vad eljest bort ske.» Ligger icke i detta och således i den tolkning man måste ge denna nu ifrågasatta paragraf, att om det blir en högkonjunktur på virkesmarknaden och en jägmästare eller skogsingenjör kommer för utsyning och säger: Nu är det högkonjunktur; vi kunna nu taga t. ex. tre eller fyra gånger mera av skogen på grund av de föreliggande ekonomiska förhållandena än vad vi kanske eljest åtminstone ur skogsvårdssynpunkt hade behövt göra, så tager han detta betydligt högre belopp, och det kommer helt och hållet avverkningsrättshavaren till godo utan att hemmansägaren får någon i minsta mån förhöjd betalning. Det är dessa förhållanden, som jag har trott skulle i någon mån regleras genom denna övergångsbestämmelse. Jag är, i likhet med den siste talaren av den meningen, att det blir jämförelsevis svårt att i detta kustland med dimensionslagen tillämpa en sådan bestämmelse, men jag anser ur ren rättvisesynpunkt, att en sådan övergångsbestämmelse bör få en plats i lagen, och det är därför, herr talman, som jag yrkar bifall till densamma.

Greve W a c h t m e i s t e r, A x e l: Herr talman! Den föregående ärade talaren medgiver, att det skulle vålla svårigheter att tillämpa den föreslagna övergångsbestämmelsen. Jag tror, att han använt ett mycket för mildt ord; det är icke blott svårt, utan det är omöjligt, att tillämpa den. Hur skulle det gå att tillämpa en bestämmelse, som lyder så: Avverkningsbelopp, varom i 3 § sägs, må icke sättas högre än på grund av hittills tillämpade regler. Ja, om det varit några regler, som tillämpats hittills, vore det en annan sak, men så har icke varit fallet. Visserligen tillämpas vissa regler med avseende på utsyning, men den stora huvudparten av avverkat virke avverkas på grund av rätten att avverka virke till husbehov inom Norrbotten och Västerbotten, och för denna avverkning ha inga regler funnits. Jag är övertygad om att tillvaron av denna bestämmelse skulle vålla oändligt mycket flera rättstvister än om den icke funnes. Den föregående ärade talaren vill skydda jordägaren mot avverkningsrättsinnehavaren, och det vill jag också. Men jordägarens rätt torde vara tillräckligt skyddad genom § 5, som stadgar, att jordägaren skall underrättas om utsyning, och § 6, enligt vilken protokoll skall tillställas honom, varvid han kan överklaga beslutet. Huvudskälet, varför jag reserverat mig, är emellertid, att jag anser detta stadgande

vara fullständigt omöjligt att i praktiken tillämpa, och jag ber att få yrka avslag på tilläggsbestämmelsen.

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

Herr Hellström: Den förste ärade talaren, herr Fahlén, anförde, att det icke skulle vara möjligt att antaga övergångsbestämmelsen, därför att det vore meningslöst att taga en sådan bestämmelse, som förutsatte, att avverkningskontraktet skulle kunna bli större enligt den nya lagen än efter den gamla bestämmelsen. Jag ber emellertid att få fästa uppmärksamheten vid att frågan icke gäller avverkningskontraktet utan den som gäller utsyning av undermåligt virke. Det är ju så, att ingen fastighetsägare där uppe torde ha lämnat avverkningskontrakt, som avse hela hans skogstillgång, utan han har naturligtvis alltid undantagit husbehovsvirket. Vad som avhandlas i avverkningskontraktet är således endast dels den fullmåliga skogen, dels den skog, som enligt gällande lagstiftning kan bli föremål för utsyning, och i såväl de gamla som de nya bestämmelserna förutsättes alltid, att det skall vara kvar tillräckligt för fastighetens husbehov. Tager man hänsyn därtill, tror jag icke, att man kan säga, att övergångsstadgandet är orimligt i den mening, som herr Fahlén nyss angivit. Utsyningen kommer nu att bli större. Det har herr Holmquist genom att citera dels lagtexten, dels också och i synnerhet genom att anföra vad statsrådet yttrat till statsrådsprotokollet beträffande den tredje paragrafen, visat, att det verkligen är meningen, att den, som har rätt att få utsyna enligt de nya bestämmelserna, kommer att få möjlighet till större utsyning än vad han har efter de nu gällande bestämmelserna. Dessutom skulle jag vilja säga, att jag icke tror, att en skogsstats-tjänsteman i så många fall kommer att sättas i den situationen, att han måste avgöra frågan om huru mycket han efter förut gällande utsyningslag skulle ha varit berättigad att utsyna på en viss fastighet och huru stor minskning vid utsyningen således skulle uppstå genom att de nu gällande bestämmelserna bleve tillämpade. Jag tror, att blotta förekomsten av ett dylikt övergångsstadgande kommer att föranleda, att avverkningsrättsinnehavaren sätter sig i förbindelse med fastighetsägaren, och att de komma överens med varandra i godo, om huru saken skall ordnas. Jag kan därför icke tro, att detta, såsom greve Wachtmeister uttalade, skulle föranleda flera rättegångar, utan jag tror tvärtom, att införandet av ett sådant övergångsstadgande är i hög grad ägnat att förekomma rättegångar och tvister, och i allmänhet bör man väl i lagstiftningen söka få sådana bestämmelser, som kunna vara ägnade att föranleda de tvistande parterna att i godo överenskomma i stället för att ha sådana som direkt inbjuda till anlitande av rättegångsförfarande. På grund härav och med åberopande i övrigt av de skäl, som av herr Holmquist blivit anförda, ber jag få yrka bifall till utskottets förslag beträffande övergångsstadgandet.

Herr Grubbström: Herr talman! Då jag nyligen av herr Fahlén fått den uppgiften, att kontrakt av den art, varom här är

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

fråga, endast skulle vara gällande till ett mycket litet antal, så har jag företagit mig att tillskriva domhavanden i en av domsagorna i Västerbottens kustland, för att fråga, huru därmed förhåller sig. Genom att denna debatt förlängts över postens ankomsttid, är jag i tillfälle att meddela innehållet av det nys mottagna svaret. Domaren skriver så: »Jag har genomsett korta stycken här och var i domsagans inteckningsprotokoll och -böcker och därvid påträffat mycket stora mängder avverkningskontrakt, tillkomna före år 1890, vilka sannolikt fortfarande gälla.» Så omnämner domaren en massa fall — vilka jag gärna skall stå herr Fahlén till tjänst med att visa — och han tilllägger: »Min erfarenhet talar för att äldre, fortfarande gällande avverkningsinteckningar inom domsagan uppgå till ett antal, som vida överstiger första hundratalet.» Detta var endast från en av kustlandets domsagor. Frågan är således av mycket stor räckvidd, och jag hemställer, huruvida icke kammaren nu, då lagförslaget är i princip godtaget, även ville antaga den fullt rättvisa och riktiga övergångsbestämmelsen, som det helt säkert i praktiken icke skulle komma att möta någon större svårighet att tillämpa.

Herr Fahlén: Endast ett par ord! Jag vill konstatera, att beträffande frågan om huru ifrågavarande förfarande bör ske äro vi fullkomligt ense. Det är endast om spörsmålet angående möjligheten att uppnå någon effektivitet med en sådan bestämmelse, som diskussionen rör sig, och jag måste fortfarande vidhålla min uppfattning. Jag gör det så mycket mer som den underströks och bekräftades av föregående talare, särskilt herr Holmquist, som sade, att det skulle bli svårt för tjänstemännen att ställa sig denna bestämmelse till efterrättelse. Ja, jag instämmer naturligtvis däruti, men jag vill istället för »svårt» skriva »omöjligt», och jag hemställer verkligen till kammaren, huruvida det kan vara lämpligt att antaga en bestämmelse, om vilken man från det ena hållet måste säga, att den är *omöjlig* att tillämpa, och från det andra hållet, där man yrkar på bestämmelsens antagande, att den är *svår* att tillämpa. Nu säger herr Hellström, att blotta förekomsten av detta stadgande skulle vara så nyttig, och att det skulle förekomma många rättegångar. Ja, därom är jag alldeles icke övertygad. Jag törs över huvud taget icke döma om huruvida det ena eller andra skulle bli resultatet av övergångsbestämmelsens införande i lagen. Man kan med lika stort fog säga, att bestämmelsens tillkomst kan vara ägnad att skapa rättegångar, eller omvänt, att frånvaron av denna bestämmelse kan vara ägnad att förekomma rättegångar. Nu upplyser herr Grubbström, att det skulle finnas en hel del kontrakt, som skulle bli beroende av denna bestämmelse. I utskottet meddelade en representant från ifrågavarande landsdel, att endast ett fåtal sådana kontrakt funnos. Jag vet nu icke, vem som har rätt; sannolikt är herr Grubbströms uppgift riktig. Men i

varje fall synes det mig omöjligt, åtminstone är det för mig omöjligt att vara med om ett tillstyrkande av en bestämmelse, vilken som jag förut yttrat, fullkomligt hänger i luften och vars tillämpande, så vitt jag begriper, icke i ett enda fall är möjligt för vederbörande, men som väl kan vålla en hel del svårigheter och bekymmer för tjänstemannen och kommer att alldeles förrycka hans förrättning. Jag tror som sagt, att denna sak kommer att ordna sig mycket bra, och jag litar för övrigt på att de nya tjänstemän, som komma att få handhavandet av dessa lagar under sin omvårdnad, nog komma att tillse, att avverkningsrättsinnehavarnas intresse icke gynnas över hövan utan hålles tillbaka inom lämpliga gränser.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Greve Wachtmeister, Axel: Endast några ord med anledning av vad herr Hellström yttrade angående kontrakten, att dessa endast skulle röra sig om utsynat virke och icke alls om virke, som avverkas för husbehov inom dessa län. Jag tror, att det är otänkbart, att så är fallet. Ingen avverkningsrättsinnehavare skulle väl vilja underteckna ett kontrakt, genom vilket han riskerade att bliva av med hela avverkningen, ty jordägaren kunde då tänkas avverka rubb och stubb till husbehov, i vilket fall avverkningskontraktet skulle bliva fullkomligt värdelöst.

Herr talman, jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Biörklund: Även om det är sant, som åtskilliga talare förklarar, att det kan möta svårigheter att tillämpa denna övergångsbestämmelse, så tror jag i allt fall, att det i praktiken kommer att vara av ganska stort värde, att en sådan övergångsbestämmelse finnes; den ger nämligen utsyningsförrättaren en anvisning, att han har att taga all möjlig hänsyn till jordägaren och icke allenast till den som har avverkningskontraktet. Jag ber för min del att få yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen förklarades härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att i avseende å promulgationsbestämmelsen i föreliggande förordningsförslag vore yrkat, dels att utskottets förslag skulle antagas, dels och att motsvarande bestämmelse i Kungl. Maj:ts förslag i ämnet skulle godkännas.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på antagande av utskottets förslag i denna del vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner promulgationsbestämmelsen i jordbruks-

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.
(Forts.)

Om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom vissa delar av de två nordligaste länen.

(Forts.)

utskottets i utlåtande nr 61 framställda förslag till förordning, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes motsvarande bestämmelse i Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 87;

Nej — 32.

Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens förut fattade beslut i ärendet.

Ang. driftkostnader för statens domäner m. m.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets den 15 och 16 i denna månad bordlagda utlåtande nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 6 angående driftkostnader under år 1916 för statens domäner och nr 71 angående avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal m. m. ävensom två med anledning av sistnämnda proposition väckta motioner.

I en till riksdagen den 14 januari 1915 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition nr 6 hade Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att *dels* från och med år 1916 i den för domänstyrelsen gällande avlöningsstat uppföra ytterligare en första gradens tjänsteman med i statsrådsprotokollet angivna avlöningsförmåner samt tillika höja ej mindre anslagsposten till dylika tjänstemän med 4,000 kronor än även den i berörda stat uppförda anslagspost till arvoden åt amanuenser och biträden samt för byggnadsplaners granskning, flitpenningar åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, vikariatsersättning samt tryckningskostnader från 43,700 kronor med 2,400 kronor till 46,100 kronor, till följd varav statens slutsumma komme att höjas med tillhoppa 6,400 kronor och uppgå till 168,600 kronor;

dels från och med år 1916 i den för skogsstaten gällande avlöningsstat ej mindre uppföra ytterligare trettioen kronojägarbefattningar med de i statsrådsprotokollet angivna avlöningsförmåner, varigenom statens slutsumma komme att höjas med 45,850 kronor, ävensom höja respennigarna för jägmästaren i nuvarande Ombergs, framdeles Linköpings, revir från 500 till 600 kronor samt ned-

sätta respenningarna för jägmästaren i Kinda revir från 700 till 600 kronor än även, i avbidan på de propositioner angående tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna och Särna socken samt angående tillsyn å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns kustland, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, i samma stat beräkna en ytterligare ökning med 255,950 kronor, i följd varav statens slutsumma komme att höjas med tillhoppa 301,800 kronor och uppgå till 1,526,200 kronor;

dels ock, beträffande de i statsrådsprotokollet gjorda beräkningar i fråga om kostnader för domänstyrelsen och för statens jordbruksdomäner, med godkännande av samma beräkningar samt, beträffande de i statsrådsprotokollet beräknade kostnaderna för statens skogsdomäner, i avbidan på nyssnämnda propositioner, såsom driftkostnader under år 1916 för statens domäner *förslagsvis* beräkna ett belopp av 8,870,900 kronor, att utgå av domänfondens avkastning.

Vidare hade Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 12 februari 1915 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling jämväl hänvisad proposition nr 71 under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels godkänna det i statsrådsprotokollet framlagda förslaget till avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal att tillämpas från och med år 1916 ävensom förklara, att de villkor och bestämmelser, som nu gällde för åtnjutande av de i avlöningsstaten för skogsstaten för ordinarie befattningshavare upptagna avlöningsförmåner, skulle vara gällande även i fråga om avlöningarna å den nya staten, därvid vad samma villkor och bestämmelser innehölle beträffande jägmästare skulle äga tillämpning jämväl å skogsingenjör och biträdande skogsingenjör samt vad de innehölle beträffande kronojägare skulle tillämpas även i fråga om tillsyningsman;

dels godkänna de i statsrådsprotokollet gjorda beräkningar i fråga om kostnader för statens skogsdomäner under år 1916;

dels ock, vid bifall dels till vad som slutligt föreslagits i propositionen nr 6 angående driftkostnader under år 1916 för statens domäner dels till vad nu föreslagits, såsom sådana driftkostnader förslagsvis beräkna ett belopp av 8,870,900 kronor, att utgå av domänfondens avkastning.

I sammanhang med nu förevarande propositioner hade utskottet jämväl till behandling förehåft två i anledning av propositionen nr 71 väckta motioner:

en i första kammaren nr 76 av herr *Fahlén*, däri hemställt, att riksdagen ville bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 71 angående avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal m. m. allenast med det villkor, att förvaltningsområdena inom Västerbottens och Norrbottens län samt inom Särna socken med Idre kapellag indelades i dels statsskogsrevir dels ock privatskogsrevir i huvudsaklig överensstämmelse med de huvudgrunder för arbetsfördelningen bland

Ang. driftkostnader för statens domäner m. m.
(Forts.)

Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner m. m.

(Fortis.)

skogsstatspersonalen, som angivits i Norrländska skogsvårdskommitténs betänkande; och

en i andra kammaren nr 206 av herr *Tamm*, däri hemställt, att riksdagen såsom villkor för bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 71 angående avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal m. m. måtte stadga,

1. att förvaltningsområdena inom Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken med Idre kapellag i Kopparbergs län skulle indelas i dels statsskogsrevir dels privatskogsrevir, allt i huvudsaklig överensstämmelse med i motionen framhållna synpunkter och de huvudgrunder för arbetsfördelningen, som angivits i Norrländska skogsvårdskommitténs betänkande, samt

2. att de båda föreslagna nya överjägmästartjänsterna endast skulle tillsättas på förordnande.

Här skulle anmärkas, att Kungl. Maj:tt samtidigt med propositionen nr 71 till riksdagen avlåtit särskilda propositioner:

en under nr 69 med förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden (utsyningslagen); samt

en under nr 70 med förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken (dimensionslagen).

Över dessa propositioner hade utskottet förut avgivit utlåtanden, nr 60 och nr 61.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på anförda skäl hemställt.

1:o) att riksdagen måtte

dels från och med år 1916 i den för domänstyrelsen gällande avlöningsstat uppföra ytterligare en första gradens tjänsteman med i statsrådsprotokollet angivna avlöningsförmåner samt tillika höja ej mindre anslagsposten till dylika tjänstemän med 4,000 kronor än även den i berörda stat uppförda anslagspost till arvoden åt amanuenser och biträden samt för byggnadsplaners granskning, flitpenningar åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, vikariatsersättning samt tryckningskostnader från 43,700 kronor med 2,400 kronor till 46,100 kronor, till följd varav statens slutsumma komme att höjas med tillhoppa 6,400 kronor och uppgå till 168,600 kronor;

dels godkänna de i statsrådsprotokollet gjorda beräkningar i fråga om övriga kostnader för domänstyrelsen under år 1916;

dels godkänna avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal, att tillämpas från och med år 1916, så lydande, som utskottets utlåtande utvisade;

dels förklara, att de villkor och bestämmelser, som nu gällde för åtnjutande av de i avlöningsstaten för skogsstaten för ordinarie befattningshavare upptagna avlöningsförmåner, skulle vara gällande även i fråga om avlöningarna å den nya staten, därvid vad samma villkor och bestämmelser innehölle beträffande jägmästare skulle äga tillämpning jämväl å skogsingenjör och biträdande skogsingen-

jör samt vad de innehölle beträffande kronojägare skulle tillämpas även i fråga om tillsyningsman;

dels godkänna av utskottet framlagda beräkningar i fråga om övriga kostnader för statens skogsdomäner under år 1916;

dels godkänna de i statsrådsprotokollet gjorda beräkningar i fråga om kostnaderna för statens jordbruksdomäner under år 1916;

dels ock vid bifall till dessa hemställanden såsom driftkostnader under år 1916 för statens domäner *förslagsvis* beräkna ett belopp av 8.878,500 kronor, att utgå av domänsfondens avkastning; samt

2:o) att herr Fahléns och herr Tamms motioner finge anses besvarade genom vad sålunda anförts.

Ang. driftkostnader för statens domäner m. m.

(Forts.)

Utåtandets båda punkter föredrogos i ett sammanhang, men skulle, enligt vad herr talmannen nu förklarade, företagas till avgörande var för sig.

Reservationer hade avgivits av

1:o) herrar *Lindblad, Linders, Hage, Olausson* och *Nordström*, vilka ansett, att utskottet bort beträffande avlöningsstaten för skogsstatens ordinarie personal hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts förslag, allenast med den ändring, att tjänstgöringspenningarna för envar av de av Kungl. Maj:t föreslagna 6 nya kronojägarna inom Frostvikens, Åre och Hede revir borde höjas från 600 till 700 kronor, samt

2:o) av herr *Barthelson*, som ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag till 6 extra skogsingenjörer inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland.

Herr statsrådet friherre Beck-Friis: Herr talman, mina herrar! Den fråga som kammaren nu går att företaga till avgörande har sin största vikt och betydelse däri, att den ökning, som Kungl. Maj:t begär av skogsstatens personal och som även utskottet i stort sett biträtt, måtte bliva av riksdagen godkänd. Kungl. Maj:t begär en ökning av den nuvarande skogsstatspersonalen med 2 överjägmästare, 27 jägmästare, skogsingenjörer och biträdande skogsingenjörer samt 90 kronojägare och tillsyningsmän. Jag har ganska gott hopp, att riksdagen skall bifalla denna ökning av skogsstatspersonalen. Den är varmt förordad av den norrländska skogsvårdskommittén, förordad av alla myndigheter, som hava yttrat sig över detta kommittébetänkande, och utskottet har enhälligt varit med om att tillstyrka en sådan ökning. Jag är tacksam för det uttalande, som utskottet i sitt betänkande gjort om den frågan, då utskottet säger: »Vad beträffar skogsstatens ordinarie personal och därvid först den del av densamma, som har avseende å Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken med Idre kapellag, vill utskottet till en början framhålla, att utskottet redan av den utredning, som departementschefen lämnat angående tjänstgöringsområdenas inom sagda landsdelar abnormt stora omfattning, blivit till

Aug. drift-
kostnaden för
statens domä-
ner m. sa.
(Forts.)

fullo övertygat om den därvarande personalens otillräcklighet och om nödvändigheten att väsentligt öka densamma.»

Skillnaden mellan de två förslag som här föreligga, utskottets och reservanternas, består således egentligen icke i ökning av personalen — jag är tacksam i det avseendet för vilketdera förslaget riksdagen bifaller — utan det är en detaljfråga som skiljer dessa båda förslag åt, den frågan nämligen huruvida för utsyningslagens tillämpning i lappmarken skall anställas särskild personal eller om det arbetet skall äläggas den ordinarie revirpersonalen. För kustlandet upptaga båda förslagen särskild personal för kontrollen över de enskilda skogarna. Frågan huruvida arbetet bör uppdelas efter art eller efter geografi är mycket omtvistad, och det torde vara svårt att säga, vilket som är det absolut riktigaste. Båda delarna hava sina fördelar och sina nackdelar. Jag vill erkänna, det jag för min del anser, att det principiellt riktigaste vore att hava en särskild personal för den enskilda skogsvården. Men då kan man fråga: om ni har den uppfattningen, varför har ni då icke redan nu föreslagit Kungl. Maj:t att göra en sådan delning både i kustlandet och i lappmarken mellan personalen för de enskilda skogarna och personalen för statens skogar? Därpå svarar jag, att jag anser, att det är för tidigt för riksdagen att ännu fatta ståndpunkt i den frågan. Vår skogsfråga är tyvärr icke utredd med de förslag som nu i dag behandlas av riksdagen. Vi hava ännu en stor skogslagstiftningskommitté, som reviderar 1903 års skogslag. Vi hava vidare de sakkunniga, som skola yttra sig över en hel del frågor rörande mellersta och södra Sveriges skogar och det pågår vissa utredningar rörande de ecklesiastiska skogarna. Jag tror och har anledning att hoppas, att dessa utredningar skola kunna bli avslutade inom detta eller nästa år. Det är möjligt, att det då kan bli fråga om att det för vård, eftersyn och kontroll av de ecklesiastiska skogarna, allmänningsskogarna, ävensom de enskilda skogarna bör anställas en särskild personal och att för handläggning av de mål, som denna personal skall utföra och redovisa, det även kommer att inrättas ett särskilt skogskontor; med ett ord att ända ovanifrån och ner, denna personal kommer att dragas undan från domänstyrelsen och ställas såsom en för sig fristående personal. Men om man också har den tron och uppfattningen, att en sådan anordning *kan* komma att visa sig riktig, så synes det mig ändå vara väl tidigt att redan nu fastslå principen. Den norrländska skogsvårdskommittén har visserligen gjort ett uttalande i den riktningen, att man redan nu skulle anställa tillsyningsmän, skogsingenjörer, skogsinspektörer och slutligen inrätta detta skogskontor. Denna tanke har emellertid icke blivit förd vidare vare sig av Kungl. Maj:t eller genom motion här i riksdagen, så den saken föreligger icke nu. Här föreligger således endast frågan, huruvida för kontrollen och arbetet med utsynings- och dimensionslagarna skall anställas en särskild personal eller om detta skall överlåtas åt revirjägmästarna. Jag hade, då jag förordade den kungl. propositionen härom, tänkt mig saken så. Då vi antagligen inom de närmaste åren måste taga bestämd ståndpunkt i

denna fråga, bör man redan nu förskaffa sig någon erfarenhet här-
om. Samtliga de som arbetat i den norrländska skogsvårdskommit-
tén hava varit eniga om att det skulle vara fördelaktigt att hava
skogsjörer, således särskild personal i kustlandet, där skogarna
ligga relativt samlade. Genom att nu antaga ett sådant förslag finge
vi under dessa år en viss erfarenhet om huru det ställer sig med en
sådan särskild personal, och därigenom skulle vi hava denna erfaren-
het att bygga på, då man en gång skall fatta ståndpunkt i denna
fråga. Men att däremot nu gå in på att hava skogsjörer för
hela lappmarken, det har synt mig mindre lämpligt. Skall det bli-
va särskild personal för alla enskilda skogar, allmänningar och eckle-
siastiska skogar, då bör naturligtvis lappmarken vara med, men mig
synes ganska tveklaktigt, huruvida det kan vara till nytta för de
enskilda att hava denna särskilda personal i lappmarken. Det är
emellertid från dessa enskildes sida, som den här frågan huvudsak-
ligen väckts på tal, och jag kan förstå, att anledningen varit miss-
nöje med det sätt, på vilket utsyningen i lappmarken hittills blivit
utförd. Men det beror nog icke på vare sig att vår tjänstemanna-
personal icke har varit lämplig eller att den icke velat göra det, utan
det beror helt enkelt därpå, att den icke hunnit med det. Om man
ser på de kolossala vidder, som reviren i lappmarken utgöra, kan
man inse, att den ordinarie personalen icke har möjlighet att utföra
allt det arbete inom såväl statens skogar som de enskilda skogarna,
som där måste utföras. Lappmarken inom Norrbottens och Väster-
bottens län är uppdelad i 19 revir, och dessa revir hava i produk-
tiv skogsmark 175,500 hektar i genomsnitt. Totalarealen utgör
304,500 hektar. Det är ju enorma vidder, som man begär, att dessa
människor skola kunna hava hand om. Men då kan man tänka sig,
att olägenheterna kunna avhjälpas på två sätt, det ena genom att man
gör flera revir, så att jägmästarna få någon möjlighet att hinna sköta
dem, och det andra genom att dela på arbetena så att statsreviren
skola skötas av jägmästare och de enskilda skogsvårdsreviren av
skogsjörer. Jag har trott, att det vore klokast, om man nu be-
slöte sig för en ökning av 15 nya revir i lappmarken. Man skulle
då få 34 revir, vilka finge en areal av 106,000 hektar produktiv
skogsmark och en totalareal av 180,000 hektar. Skogsvårdskommit-
tén föreslår att de 19 gamla reviren skola bibehållas och 7
skogsvårdsrevir skola nyskapas. Dessa privata revir skulle få
231,300 hektar produktiv skogsmark med 368,600 hektar totalareal,
allt på en yta av 878,000 hektar. Detta bliver en sådan
kolossal yta, att man knappt kan tänka sig, att tjänstemännen
skola hinna beresa den. De enskilda skogarna ligga inkilade
här och där, och då tager det mycket lång tid, då skogsjörerna
skola resa från den ena till den andra skogen. Jag vill min-
nas, att jag sett uppgift på att 20 % av tiden komme att gå åt till
bara resor. Om de privata skogsreviren eller skogsvårdsreviren, som
de kunna kallas, och statens revir komma att ligga tillsammans, —
skogsvårdsreviren komma att omfatta flera av statens revir — så
får statens jägmästare och skogsjörerna resa med varandra

*Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner n. n.
(Forts.)*

Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner m. m.
(Forts.)

långa sträckor samma väg för att komma till sina förrättningsställen. Enligt utskottet skulle skogsvårdsområdena bli 12 och således något mindre än de som kommittén tänkt sig. men de bli stora nog ändå. Gör man däremot flera statens skogsrevir och uppdrager åt statens jägmästare att sköta såväl statens skogar som de enskildas skogar inom dessa revir, så synes det. att arbetet borde kunna ordnas på ganska tillfredsställande sätt, och jag har även anfört i propositionen, att det synes mig böra föreskrivas, att jägmästarna skulle ägna sin tid lika åt staten och de enskilda, så att jägmästarna arbeta på statens skogar och på de enskildas skogar, alltefter som de äro belägna, och andra delar av reviret lämnas åt assistenter, som skola behandla statens och de enskildas skogar på samma sätt. så att arbetet går i successiv följd. Då torde man hinna med betydligt mycket mera arbete.

En annan anledning, varför jag tror att det ej skulle vara klokt att redan nu slå in på principen om skogsingenjörer såsom särskild personal för de enskilda skogarna. är den. att jag vet icke riktigt. hur de skola kunna utnyttja tiden. De komma att få ett mycket brådskande arbete under den tid stämplingarna och kontrollarbetet pågå; men enligt uppgift som jag fått uppgår tiden. som dessa arbeten kunna utföras, i somliga delar av Norrland till fyra månader och i andra till sex månader. Någon kontroll över den ekonomiska redovisningen hava de icke. Således kan jag icke förstå. vad egentligen dessa män skola sysselsättas med under den återstående delen av året. Jo, säger man. de skola meddela undervisning. de skola bli fullständiga lärare för dessa enskilda skogsägare. De kunna icke bli lärare för de stora bolagens skogspersonal. ty bolagen hava sina egna jägmästare. utan de skola bli lärare för hemmansägarna och de mindre skogsägarna i allmänhet. Men denna lärarverksamhet synes mig helt enkelt komma att utövas vid själva utstämplingen. Då få skogsägarna försöka vara med och höra på vad jägmästarna säga om skogsvården m. m. Men att man skulle tänka på att anordna något slags kurser för dem under vintern tror jag icke låter sig göra.

Så är det en annan sak, som jag anser bör vara utredd. och det är. det förhållande i tjänstehänseende. som bör bli gällande mellan revirjägmästarna och skogsingenjörerna. Det har uttalats den önskan att skogsingenjörerna under en lång följd av år skola bibehållas vid samma skogsvårdsområde för att väl lära känna de enskilda skogarna inom detsamma. Kan den man som är ut och är in gått och stämplat ut skog och övervakat dimensionslagen och utsyningslagen. sedermera ett tu tre vara kompetent att övertaga ett statens revir med all den ekonomiska förvaltning som därtill hör? Det torde vara att tänka på.

Ehuru jag icke principiellt är emot att man anställer personal för vården av de enskilda skogarna. anser jag dock. att innan man bestämmer sig för att skapa en sådan kår man bör noga pröva frågan. så att. när den om några år blir aktuell. man då har erfarenhet genom att man nu tager ett sådant här stickprov för Norrbottens och

Västerbottens kustland, men för övrigt icke fattar ståndpunkt till frågan. Detta är min synpunkt på saken, och därför ber jag, herr talman, att få hemställa om bifall till reservationen.

*Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner n. n.*

(Forts.)

Herr Fahlén: Jag anhåller om ursäkt att jag ånyo tager till ordet, men till mitt försvar vill jag anföra, dels att jag varit ledamot i den ofta omtalade skogsvårdskommitten och dels att jag är motionär i ämnet.

Tiden tillåter icke att så länge och så grundligt, som annars vore erforderligt, uppehålla sig vid detta enligt min uppfattning så synnerligen viktiga och för Norrbottens skogsvård betydelsefulla spörsmål. Jag kan emellertid icke gå in på herr statsrådets uttalande, att det här skulle gälla en detaljfråga. För mig står denna fråga såsom en av de viktigaste bland de propositioner, som här förelagat. Utan att utskottets förslag rörande arbetsfördelningen för skogsvårdspersonalen godkännes, anser jag nämligen hela den föreslagna utökningen av denna personal väsentligen av mindre värde, och jag skulle beklaga, om riksdagen skulle stanna vid vad Kungl. Maj:t föreslagit. Det är ganska underligt att höra herr statsrådet såsom huvudskäl för sin ståndpunkt anföra, att man behöver skaffa sig erfarenhet om denna sak; denna skulle man sakna, och följaktligen borde man inskränka sig till att nu tillskapa vissa tjänstemän för tillsyn av de enskilda skogarna i kustlandet inom Västerbottens och Norrbottens län. Nu förhåller det sig dock så, att man har en synnerligt rik erfarenhet, delvis därför att man redan förut har åtskilliga tjänstemän i kustlandet, nämligen skogsingenjörer, och jag förmodar, att det är på erfarenheten i detta fall, som herr statsrådet och Kungl. Maj:t själv hava byggt, när det nu föreslås, att utveckla institutionen i kustlandet under det man icke ansett det lämpligt för Lappmarken.

Vidare kan jag till stöd för denna erfarenhet åberopa vad alla myndigheter i de olika länen yttrat i denna sak, först Konungens befallningshavande i Norrbottens och Västerbottens län, av vilka myndigheter en sagt att, det förslag, som här förordats av utskottet för fördelningen av arbetet, vilar på erfarenhetens grund. Detta må väl ådagalägga, att man icke vidare behöver söka erfarenhet om denna sak; den är förut tillräckligt prövad, och var och en, som känner till förhållandena, såsom de nu gestalta sig, behöver sannerligen icke någon vidare erfarenhet härutinnan. Konungens befallningshavande i Västerbottens län — kanske jag möjligen förblandar yttrandena, så att detta skulle vara befallningshavandes i Norrbottens län uttalande — yttrar, att ett sådant förslag som skogsvårdskommittén framlagt säkerligen skulle hälsas med den varmaste sympati av befolkningen i länet. Detta uttalande hänför sig således till den erfarenhet, vartill icke blott Konungens befallningshavande utan även länsbefolkningen kommit. Hushållningssällskapen och landstingen hava gjort enahanda uttalanden, och hushållningsgillen och kom-

Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner m. m.
(Forts.)

muner inom Västerbottens och Norrbottens län hava yttrat sig om samma sak med kraftiga uttalanden till förmån för skogsvårdskommitténs förslag. Konungens befallningshavande i Kopparbergs län har likaså, då denna myndighet haft anledning att uttala sig ifråga om skogarna inom Särna och Idre, yttrat sig i samma riktning. Länens skogsvårdsstyrelser hava haft enahanda uttalanden. Slutligen — last not least — har domänstyrelsen 1913 uttalat sin fulla anslutning till förslaget — ett uttalande, på vilket utskottet just byggt sitt föreliggande förslag. Mot förslaget står, så vitt jag kan finna, inga andra yttranden än från överjägmästaren i Norrbottens län och jägmästarna i distrikten. Jag har tillåtit mig att analysera dessa uttalanden för att söka utforska, varför dessa tjänstemän stå emot förslaget, och kan i detta hänseende hänvisa till vad jag yttrat i min motion, och vill således icke här upprepa detsamma.

Följaktligen må man väl kunna säga, att det icke är en dag för tidigt, om man bygger på den erfarenhet man här har. Det vore kanske icke opportunt att i diskussionen åberopa en sådan sak, men jag vill dock nämna, att meningen bland representanterna i riksdagen för Västerbottens och Norrbottens län är så gott som enhällig i denna fråga. Jag kan icke underlåta framhålla, att samtliga dessa representanter med ett eller möjligen två undantag ansluta sig till utskottets här föreliggande förslag, som de anse skulle vara en synnerligt värdefull reform och vars förverkligande skulle medföra synnerligen lyckliga följder. Jag tror, att detta är ett erfarenhetsbevis, som bör kunna tala tillräckligt, och att man således icke behöver skaffa sig någon ny erfarenhet.

Herr statsrådet sade, att han icke förstod, vad de för den enskilda skogsvården avsedda tjänstemännen skulle göra under vintern. Men deras arbetsfält är så stort, att de sannerligen icke bleve utan arbete. Skulle detta bliva fallet med någon av dem, vore han enligt min uppfattning icke lämplig för sin uppgift, och får man personer, som icke äro lämpliga för uppdragets handhavande, kan man lika väl helt och hållet vara dem förutan, men jag är övertygad, med den kännedom jag har om personalen ifråga, att man i detta fall icke behöver hysa några farhågor. Jag hänvisar till, att det arbete, som utföres av länsjägmästarna, i viss mån är likartat med det, som skulle tilldelas de föreslagna skogsingenjörerna. Äro dessa länsjägmästare selsatta blott en tid på året? Nej! Hittills har deras arbete ökat och ökas oupphörligen, och därest skogsingenjörerna vilja sköta sin uppgift, så få de nog göromål tillräckligt. Det kommer icke blott att bli fråga om att utsyna några träd på varje hemman, utan att verkligen göra en insats till förmån för en sådan god och produktiv skogsvård, som man i dessa trakter allt för länge väntat på, utan vilken man omöjligt kan tänka sig att de väntade och så mycket omtalade frukterna av dessa enskilda skogar kunna komma fram. Det är ett storartat arbetsfält

som här öppnar sig för dessa tjänstemän, om riksdagen tillskapar sådana, ett arbetsfält som sträcker sig ut över snart sagt oanade gränser.

Då man här talat om erfarenheten på detta område, kan jag icke underlåta att påpeka, hurudana förhållandena nu äro. Det genmäles, att förhållandena ingalunda behöva bliva såsom nu när man får flera skogsvårdstjänstemän, men jag fäster uppmärksamheten på, att enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag reviren i alla fall bliva så ofantligt stora som på tvåhundrausen hektar, av vilka etthundrausen hektar statsskogar. Det är obestrifft och obestrifligt att en revirförvaltare här måste, av skäl som man icke behöver inlåta sig på, sätta sin uppgift att förvalta de enskilda skogarna i andra rummet, i många fall kanske i tredje, fjärde eller femte rummet. Tror någon att, när man tillmäter de nya skogstjänstemännen så stora områden, förhållandena bliva annorlunda än de nu äro? Det är naturligt och, psykologiskt taget, alldeles oundvikligt, att dessa tjänstemän komma att sätta sin uppgift som statens ekonomiska skogsförvaltare i första rummet och betrakta sitt uppdrag i fråga om enskilda skogar såsom sekundärt, och då stå vi precis på samma punkt som nu.

Det skulle vara mycket att säga om detta, men jag hänvisar till, att den norrländska skogsvårdskommittén efter mycket noggrant och mångårigt öfvervägande samt undersökningar av förhållandena på ort och ställe kommit till den uppfattningen, att detta är den viktigaste, största och bästa reform — så enkel den än förefaller — som kan tänkas för Norrbottens och Västerbottens lappmarker. Innan riksdagen går att avslå ett sådant förslag, hoppas jag, att var och en gör sig noga reda för, vad förslaget innebär, och vilka vådor, som äro förenade med ett avslag. Det vore mycket att säga, men jag hänvisar till den mera utförliga motionen liksom till den av herr Tamm i andra kammaren väckta. Man kan icke förvänta, att herrarna i denna bråda tid hunnit läsa dem, men jag tror icke man behöver länge uppehålla sig vid denna fråga för att verkligen få klart för sig dess stora vikt samt inse det äventyrliga i att icke biträda föreliggande förslag. Jag stödes i min uppfattning, att denna kammare kommer att sluta sig till utskottet, av den omständigheten, att kammaren utan votering antog utskottets förslag i fråga om åtalsparagrafen i de bägge nyss behandlade lagarna och särskilt Lappmarkslagen. Det synes mig vara en premiss, som osökt leder till konklusionen, att kammaren nu är villig att följa utskottet, ty på sätt och vis sammanhänger det ena beslutet med det andra i detta fall. Jag ber således att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Barthelson: Utskottet har gjort en nedprutning i Kungl. Maj:ts förslag rörande kostnaderna för statens skogsdomäner från 7,032,500 kronor till 7,019,900 kronor, och denna nedprutning

Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner m. m.
(Forts.)

Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner m. m.

(Forts.)

i förvaltningssumman har man fått genom att bestämma de för Västerbottens och Norrbottens läns kustland föreslagna extra skogsingenjörerna till tre i stället för till sex, såsom Kungl. Maj:t föreslagit. Då jag i denna punkt reserverat mig och ansett, att utskottet bort följa Kungl. Maj:ts förslag, skall jag be att något få motivera min ställning i denna fråga. Utskottet har nyss antagit den s. k. dimensionslagen. Den nu gällande lagen inriktar sig såsom vi veta utslutande på kontroll över dimensionerna av virket. Skogstjänstemannens uppgift är under sådana förhållanden mera fiskalisk än skogsvårdande. Kungl. Maj:t har emellertid genom det nu av kammaren antagna lagförslaget velat liksom i ett slag framtinga skogsvård genom bestämmelsen om sakkunnig utsyning av allt till försäljning avsett undermåligt virke. Det har här under debatten om denna lag framhållits, att det icke vore underligt, om befolkningen däruppe reagerade emot denna lag på den grund, att den strängt bestämde, att virke under viss minimidimension icke fick avverkas utan denna utsyning. Denna minimidimension är ju ock avsevärt hög, ungefär samma dimension som här i nedre Sverige kallas byggnadstimmer. I och med detsamma kammaren har antagit denna lag är kammaren också förpliktigad tillse, att den icke kommer att skada jordägarna däruppe. Här har ju framhållits av herr Fahlén upprepade gånger, och jag tror även av andra ärade ledamöter i utskottet, att det är absolut nödvändigt att se till att man på detta område har icke blott sakkunnig utan även fullt tillräcklig personal, och det framhölls nyss, att det är en stor och viktig uppgift denna personal har. Men, herr talman, jag undrar, om det kan vara rimligt, att utskottet, om det hyser dessa åsikter, så här utan någon vidare utredning å sin sida stryker de tjänstemän som man ansett vara nödvändiga. Jag vill påpeka, att det antal tjänstemän, som Kungl. Maj:t här föreslagit i den kungl. propositionen, är precis detsamma som det av den norrländska skogsvårdskommittén föreslagna, precis samma antal som domänstyrelsen föreslagit och som alla på området sakkunniga förordat som ett minimum för lagens nöjaktiga tillämpning.

Jag vill med några få ord anföra vad dessa myndigheter sagt, utan att jag därför allt för mycket skall taga kammarens tid i anspråk. Norrlandskommittén säger på ett ställe: »Ty om det är en sanning, att lagstiftning för det ekonomiska livet i allmänhet är en ömtålig sak och, därest dess tillämpning ej handhaves med noggrant aktgivande på detta livs av lagarna oberoende utveckling, lätt blir till skada i stället för att såsom avsett varit, bringa hjälp och stöd» o. s. v. Och så talas om att utom dessa skogsvårdande egenskaper hava jägmästarna också att utöva fiskalisk uppgift, var-efter fortsättes: »ej mindre viktigt är, att med erforderliga egenskaper utrustade tjänstemän finnas att tillgå i ett antal, som svarar mot arbetets omfång». Detta antal kan ju icke bestämmas på annat sätt än genom sakkunnig utredning. Nu föreligger den både i Norrlandskommittén och i domänstyrelsen, d. v. s. de sakkunniga som behandlat denna organisationsfråga hava förordat ett antal av sex extra

skogsingenjörer, och då utskottet icke kunnat på en enda punkt, såvitt jag kan finna, gendriva något av vad i Kungl. Maj:ts proposition anförts, synas starka skäl tala för detta antal tjänstemän. Och den besparing det här gäller, 12,600 kronor, är väl bra liten, för att man därigenom skulle riskera, att hela lagen icke skulle kunna tillämpas på det sätt riksdagen därmed avsett. Och då slutligen jag är rädd för att just genom detta den icke skall kunna tillämpas av brist på tjänstemän, kommer den ekonomiska förlusten som därigenom drabbar jordägarna kanske att många gånger överstiga denna jämförelsevis lilla summa, 12,600 kronor, och därför vågar jag, herr talman, yrka bifall till min reservation, att anslaget till de extra skogsingenjörerna måtte ökas med 12,600 kronor och att nödiga ändringar i avseende på slutsumman därvid även måtte vidtagas.

Ang. driftkostnader för statens domäner m. m.

(Forts.)

Herr Hellström: Jag skall icke förlänga debatten genom att upprepa vad som redan anförts till försvar för utskottet. Men jag vill dock understryka en enda synpunkt. Då vi debatterade den s. k. dimensionslagen, tog jag mig friheten uttala mina tvivelsmål, huruvida denna lag icke vore onödigtvis för sträng, och att jag ändå gick med på yrkandet om bifall till utskottets förslag, berodde till stor del därpå, att jag ansåg att vad vi genom ett bifall till utskottets förslag i nu föreliggande punkt skulle vinna var så betydelsefullt, att det skulle uppväga de olägenheter, som befolkningen kunde få vidkännas genom antagande av då föreliggande förslag till dimensionslag. Jag iror, att det under alla omständigheter nog kommer att bli va ett ganska stort missnöje med den lag, som riksdagen i dag kanske kommer att besluta, men jag tror även, att det i hög grad vore ägnat att borttaga bitterheten i dessa känslor, ifall riksdagen ginge med på att samtidigt bifalla det organisationsförslag, som utskottet upptagit och vilket ursprungligen framstälts av den norrländska skogsvårdskommittén; detta förslag har den stora fördelen, att det varit utremitterat där uppe till avgivande av yttranden av både Konungens befallningshavande, landsting och hushållningssällskap. Från alla dessa korporationer har förklarats, att förslaget är av mycket stor betydelse för skogsvårdens utveckling i dessa trakter, och Konungens befallningshavande i Norrbottens län har även sagt, att det skulle av befolkningen mottagas med största sympatier.

Det är på grund av dessa synpunkter jag anhåller, att första kammaren benäget ville bifalla vad utskottet här föreslår i organisationsfrågan.

Herr Lindblad, Ernst: Jag har även i denna fråga ställt mig på samma sida som Kungl. Maj:ts proposition så väl i avseende å staten för den ordinarie personalen som i fråga om anordningarna för Lappmarken. Det är ju såsom vi höra, att här står uttalande mot uttalande; men då Kungl. Maj:t själv

Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner m. m.

(Forts.)

uttryckligen betonar, att man vill vinna erfarenhet och icke vill avklippa utvecklingen, utan därför intagit denna ståndpunkt, så tycker jag, att man icke bör avslå denna Kungl. Maj:ts begäran. Och det är väl bra mycket begärt, att riksdagen skall fatta en ny position i denna fråga vid en tid på året, då man just icke hinner med att så noga granska innehållet i alla föreliggande propositioner och betänkanden. Då vi nu hört så kraftigt betonas av herr statsrådet, att det är för att bereda möjlighet till en ytterligare erfarenhet, som man ställt sig på detta förslag, så tycker jag detta är en billig begäran, som allra minst denna kammare borde avslå. Det är för övrigt mycket lätt att i framtiden övergå från den av herr statsrådet föreslagna anordningen för Lappmarken till en sönderdelning av de särskilda reviren efter arbetets art, om erfarenheten motiverar detta, men när man ser av utredningen, att privat-skogsreviren skulle medföra en areal att överfara mer än femhundrausen hektar, under det Kungl. Maj:ts förslag innebär, att de skulle inskränkas till etthundraåttiotusen, så kan man icke undgå att se, vilken skillnad som ligger i detta. När det nu vidare gäller den landsända, som har de sämsta kommunikationerna, och där arbetstiden i avseende å sommar och vinter ställer sig ogynnsammare än annorstädes, finner jag det berättigat, att man här prövar sig fram och icke, endast på grund av att vissa önskemål blivit uttalade inom en kommitté går över till ett helt och hållet nytt system. Det är av denna anledning, som jag nu tillåter mig att yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Petersson, Alfred: I avseende å det av herr Barthelson framställda yrkandet om tillökning av tre extra skogsingenjörer utöver vad utskottet föreslagit ber jag för min del få säga, att det nog kan anföras ganska goda skäl för denna sak. Men då utskottet med ett undantag, nämligen herr Barthelson, blivit ense om det förslag som i detta hänseende föreligger, så undrar jag, om det skulle vara så klokt att nu riva upp statförslaget genom att bifalla nämnda yrkande. Det är ju ändå mycket lätt att sedermera få denna lucka fylld, därest det framdeles skulle visa sig, att ett verkligt och stadigvarande behov här föreligger. Utskottet har, då det strukit dessa tre tjänstemän, för sin del sagt, att de f. n. icke synas oundgängligen erforderliga. Alltså, den saken tror jag man icke behöver nu fästa så synnerligen stort avseende vid, att man för den skull frångår utskottets förslag.

I avseende å den stora principiella frågan, som icke är en detaljfråga utan en verklig principfråga, d. v. s. det gäller, huruvida man nu vid revirindelningen skall gå efter arbetets art eller efter den rena geografien, så ber jag att få stryka under, att departementschefen själv såväl i proposition som i sitt anförande här erkänt den förra principens riktighet. Och det är icke bara departementschefen som erkänt principens riktighet, utan skogsvårdskommittéerna den ena efter den andra hava hävdadt densamma. 1896 års skogsvårds-

kommitté har med klara ord framhållit denna principens överlägsenhet, då den yttrat att »systemet att överlämna tillsynen över den enskilda skogshushållningen åt skogsstatens tjänstemän syntes skola medföra den faran, att den privata skogsskötseln komme att betraktas såsom ett underordnat åliggande», och i överensstämmelse med denna synpunkt ville 1903 års allmänna skogsvårdsdag, att tillsynen av den enskilda skogshushållningen inom lagens tillämpningsområde icke skulle överlämnas åt statens tjänstemän utan åt de samtidigt med lagens tillkomst inrättade skogsvårdsstyrelserna. Enligt utskottet skola skogsingenjörerna och jägmästarna hava skilda uppgifter. De förra skola utöva tillsyn och vård över de enskildes skogar under det att statens jägmästare eller revirförvaltare skulle vara befriade från detta uppdrag. Nu har samma uppfattning hävdats av den sista norrländska skogsvårdskommittén. Efter mångårigt arbete och mycket övervägande har kommittén kommit till detta resultat. Kan det då månne vara riktigt att säga, att det är för tidigt att tillämpa denna princip nu? Nej, mina herrar! Just nu anser jag rätta tiden vara inne härför, när vi revidera skogsvårdslagen för områdena i Lappmarken såväl som för kustlandet och samtidigt tillsätta ett stort antal nya tjänstemän för att i möjligaste mån få en rationell skogsskötsel till stånd. Är icke rätta tidpunkten nu inne att taga steget fullt ut? Departementschefen hemställer om ett särskiljande av kustlandet, där han tillämpar principen om indelning efter arbetets art, men anser för tidigt att tillämpa samma princip för Lappmarken. För min del anser jag, att tidpunkten näppeligen kan bli lämpligare än nu för en liknande indelning även i Lappmarken.

Herr Lindblad talade om behovet om noggrannare prövning o. s. v. Kan den i varje fall behöva bli noggrannare än den blivit? Utskottet har senast prövat frågan och så gott som enhälligt — i varje fall inom denna kammars utskottshalva — ansett sig kunna förorda denna princip. Arealerna bleve mycket för stora, sade herr Lindblad. Huru förhåller sig med detta? Klart är, att den areal, som i vissa fall måste överresas blir större, men den som skulle tillfalla varje tjänsteman att övervaka blir icke större, snarare mindre, enligt utskottets förslag än enligt Kungl. Maj:ts. ty utskottet har föreslagit en jägmästare mera än Kungl. Maj:t. Att resorna i vissa fall bleve något längre, tror jag icke kan tillmätas den betydelse, att vi för den skull övergiva en fullkomligt sund princip. Redan på grund av en sak är enligt mitt förmenande den geografiska indelningen dömd, och det är denna, att det icke kan fränkommas, att den revirförvaltare som, samtidigt med att han vårdar enskildas skogar, har till uppgift att sköta statens skogar, känner det instinktivt så, att den ordentliga skötseln av statens skogar blir den första och förnämsta delen av hans uppgift. Den andra delen kommer och måste komma i efterhand, och på detta sätt måste han ofta råka i en konflikt med sig själv, som är allt annat än behaglig, varjämte det helt naturligt blir en följd, att de enskilda skogarnas skötsel och den enskildes intressen sätas i andra hand. Detta bör icke fortsätta längre, varför jag tillåter mig yrka bifall till utskottets förslag.

Ang. drift-
kostnader för
statens domä-
ner m. m.
(Forts.)

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att beträffande avlöningsstaten för skogsstatens ordinarie personal vore yrkat, dels att utskottets förslag skulle godkännas, dels ock, att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den av herr Lindblad m. fl. vid utlåtandet fogade reservationen, såvitt den anginge berörda avlöningsstat.

Sedermåra gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Därpå yttrade herr talmannen, att, i avseende på Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag till 6 extra skogsingenjörer inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland, vore yrkat dels av herr Barthelson, att Kungl. Maj:ts förslag i denna del skulle godkännas och således för ändamålet anvisas 12,600 kronor samt vidtagas därav föranledd ändring i slutsummorna, dels ock att vad utskottet härutinnan hemställt skulle bifallas.

Vid sedermera i enlighet med dessa yrkanden gjorda propositioner bifölls utskottets hemställan i förevarande del.

Härefter biföll kammaren vad utskottet hemställt såväl i avseende på övriga delar av punkten 1 som i punkten 2.

Om rättshjälp
åt åbors på
rekognitions-
skogshemman
m. fl.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets den 15 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtande, nr 64, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående vidtagande av åtgärder för skyddande av de på rekognitionshemman och under bruk skatteköpta hemman befintliga och förutvarande åbors och lägenhetsinnehavares rättigheter m. m.

Uti en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 139, hade herr Lindhagen hemställt, att riksdagen ville, 1:o) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga och, där riksdagens medverkan påkallades, föreslå riksdagen sådana åtgärder, som kunde vara ägnade att under statsmaktens hägn bereda effektiv rättshjälp för skyddande av de på rekognitionshemman och under bruk skatteköpta hemman befintliga och förutvarande åbors och lägenhetsinnehavares rättigheter; och 2:o) redan nu å extra stat anvisa ett anslag av 15,000 kronor att för ändamålet ställas till Kungl. Maj:ts förfogande.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på anförda skäl hemställt, att riksdagen i anledning av ifrågavarande motion måtte å extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 15,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att i mån av skedd utredning rörande de på rekognitionsskogshemmanen och de under bruk skatteköpta hemmanen befintliga och förutvarande åbors och lägenhetsinnehavares rättigheter av Kungl. Maj:t användas till beredande av rätts-

hjälp åt sådana obemedlade och mindre bemedlade åbor och lägenhetsinnehavare, vilkas anspråk på grund av förenämnda utredning och i övrigt förekommande omständigheter ansåges skäligen böra påkalla rättslig prövning inför domstol eller annan behörig myndighet.

*Om rättshjälp
åt åbor på
rekognitionsskogs-
hemman
m. fl.*

(Forts.)

Reservation hade anförts av herrar *Ericsson, Odelberg, Fahlén, Lindblad* och *Ekerot*, greve *Wachtmeister* samt herrar *Nilsson* i Linnås och *Larsson*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att motionen ej måtte av riksdagen bifallas.

Herr *Fahlén*: Såsom framgår av betänkandet, har utskottet icke kunnat ena sig om denna framställning, utan en reservation har avgivits av en hel del ledamöter. Till denna anhåller jag nu att få yrka bifall och att såsom skäl för detta mitt yrkande få anföra, att denna kammare tidigare, såsom framgår av utskottsbetänkandet, bifallit en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om åbors rättsliga ställning och vad i övrigt därmed kan hava sammanhang. Denna utredning är nu under arbete i en kommitté, som till-sattes 1913, så att det är väl all anledning antaga att dess arbete snart skall vara färdigt och riksdagen då få tillfälle att taga denna fråga under närmare övervägande. Och vid sådant förhållande kan jag icke se, att det finnes någon anledning att nu bifalla denna särskilda motion om ett anslag på 15,000 kronor. Vad som andrages såsom särskilt skäl för denna framställning är att en gjord anhållan från en åbo om omedelbart beslut från kommittén har blivit av kommittén avvisad. Jag lämnar nu därhän, huruvida kommittén därvid rätteligen förfarit eller icke — det är något oklart det uppdrag Kungl. Maj:t lämnat kommittén — men om det skulle förhålla sig så, vilket jag dock icke tror, att kommittén icke förfarit fullt riktigt, synes mig detta vara en angelägenhet, som bör uppgöras mellan Kungl. Maj:t och kommittén, men icke komma under riksdagens prövning.

Jag anhåller att få yrka bifall till reservationen och avslag på utskottets hemställan.

Herr *Holmquist*: Jag vill endast helt kort be att för min del få yrka bifall till utskottets utlåtande. Jag ber att få nämna, att de åbor, om vilka här är fråga, äro uti en alldeles särskild ställning till den svenska staten. Det gäller åbor på de under bruk skatteköpta hemman och vilka, såsom det heter, skulle få sitta »odrivna» ävensom åborna på rekognitionsskogs hemmanen, vilka också hava en gammal rätt att få vid sina åborättigheter varda bibehållna. Och jag tror, att man också kan bestämt konstatera, att staten icke varit utan skuld till att förhållandena för dessa åbor kommit att gestalta sig så ogynnsamt som de ha visat sig bliva. Jag tror, att alla kunna vara ense därom att staten försummat att behörigen tillvarataga dessa åbors och lägenhetsinnehavares rättigheter. Ur dessa enligt min mening klara förhållanden framgår såle-

*Om rättshjälp
åt åbor på
rekognitions-
skogshemman
n. fl.
(Forts.)*

des, att staten beträffande dessa personer har en alldeles särskild skyldighet att söka förhjälpa dem fram till de rättigheter, som de lagligen må äga.

Nu har förut nämnts, att en åbokommitté är tillsatt och att denna kommitté för närvarande arbetar. Vad beträffar denna kommittés instruktion, ber jag få säga, att den först har ett utredningsarbete, den skall nämligen utreda hela åbofrågan, och till denna allmänna utredning är fogad en särskild bestämmelse om att, därest billigheten eller omständigheterna i särskilda fall föranleda ytterligare åtgärder från statens sida, skall kommittén därom göra anmälan. Emellertid har en enskild åbo på grund av denna sista bestämmelse sökt få kommittén att yttra sig över denna åbos rättsliga ställning, men då har kommittén förklarat, att den först sedan hela utredningen är slutförd vill taga befattning med de särskilda åbornas rättsliga förhållanden. Däri ligger emellertid helt naturligt att för en ganska lång framtid varje möjlighet för åbor att få sin rätt tillgodosedd är undanskjuten. Jag kan därför icke nu förstå, att det skulle ligga någon fara däri, att då särskilda omständigheter föreligga, som föranleda att åbor anses ha rättigheter som böra tillgodoses, staten skänker dessa åbor sitt understöd.

Reservanterna ha påpekat, att statsmedel skulle utdelas till enskilda åbor och lägenhetshavare. Jag tror ingalunda att så bleve förhållandet. För min del tror jag att, om dessa medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande, kommer Kungl. Maj:t att, för det fall att en åbo anmäler sig till rättshjälp, höra den kommitté, som för närvarande sitter. Därest denna kommitté förklarar att utredningen i avseende på denna åbos rättsliga förhållanden icke fortskridit så långt, att man för närvarande kan konstatera, huruvida denna åbo har någon särskild rätt, som borde av staten understödjas, avstyrker kommittén åbons framställning, och därvid får det förbli. Men om under utredningsarbetet kommittén får den uppfattningen att en dylik sökande åbo verkligen har en rätt att bevaka och visat att skäl finnes att stödja åbons rätt, då kan jag icke inse, att det finnes någon anledning för Kungl. Maj:t att icke genom en särskild sakkunnig person söka att åt denna åbo skaffa den rätt, som han tilläventyrs må hava.

Nu har det vidare sagts av reservanterna, att här redan är avlåten en skrivelse från riksdagen i syfte att bereda mindre bemedlade och obemedlade rättshjälp. Men även det är en fråga, som nu kommer att ligga under utredning: den har icke undergått den skärpseld all lagstiftning i vårt land måste undergå, och det blir nog en lång väntetid för dessa åbor.

För min del får jag således förklara att, med hänsyn till den särskilda ställning, i vilken svenska staten står till de ifrågavarande åborna, och därför att jag anser praktiska skäl tala för att dessa sökande åbor må kunna genom statens bemedling komma till sin rätt, jag tillåter mig att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Ericsson, Aaby: Jag vill endast till vad som förut

blivit sagt lägga en hemställan, huruvida ett sådant förfarings-
sätt som den siste ärade talaren föreslagit, kan vara lämpligt,
d. v. s. att den sittande kommittén i denna fråga skulle besväras
med uppdrag att pröva tvister av denna art och att därefter be-
stämna, huruvida vederbörande skulle få åtnjuta bidrag från det
föreslagna anslaget eller icke. Jag tror, att det är praktiskt ta-
get olämpligt. Utom de skäl, som förut anförts av vilka jag vill
understryka det att riksdagen beslutat en skrivelse om rättshjälp
åt mindre bemedlade, ber jag få påpeka, att första kammaren
förlidet år fattat ett beslut av liknande innehåll med reservatio-
nen, till vilken jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

*Om rättshjälp
åt åbor på
rekognitions-
skogshemman
m. fl.
(Forts.)*

Herr Holmquist: Med anledning av den första delen av
herr Ericssons yttrande, däri han förklarade det av mig skisserade
tillvägagångssättet opraktiskt, ber jag få säga, att det är fullstän-
digt samma förfarande, som statsutskottet den gången detta
utskott hade frågan till sig hänvisad, ansåg vara det enligt
instruktionen för kommittén riktiga. Statsutskottet sade då, att
kommittén skulle icke underlåta att, »därest densamma under
utredningens gång funne lägenhetsinnehavare i behov av rätts-
hjälp i av motionären åsyftat hänseende, göra den framställ-
ning i ämnet, som av omständigheterna påkallades». Och det
var icke endast statsutskottet, som då hade den meningen, utan
riksdagens båda kamrar gillade statsutskottets sålunda uttalade
uppfattning.

Efter härmed slutad överläggning gjordes i enlighet med där-
under framställda yrkanden propositioner, först på bifall till vad
utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare därpå att
kammaren skulle avslå såväl utskottets hemställan som den i ämnet
väckta motionen; och förklarades den senare propositionen vara med
övervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets den 15 och
16 i denna månad bordlagda utlåtande nr 65, i anledning av Kungl.
Maj:ts proposition angående upplåtande av odlingslägenheter m. m.
i trakterna ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens läns
lappmarker biföll kammaren, vad utskottet i detta utlåtande hem-
ställt.

Föredrogs änyo jordbruksutskottets den 15 och 16 innevarande
maj bordlagda utlåtande nr 66 i anledning av väckta motioner om
skrivelse till Kungl. Maj:t angående överarbetning och revision av
vattenrätts- och dikningslagstiftningskommittéernas förslag m. m.

*Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag m. m.*

Jordbruksutskottet hade till behandling i ett sammanhang före-
haft nedan omförmälda inom riksdagen väckta och till utskottets
förberedande behandling hänvisade motioner, nämligen

dels inom andra kammaren, nr 62, av friherre *Palmstierna*, var-

Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag n. n.
(Forts.)

uti hemställtts, att riksdagen måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville genom tillsättande av en särskild beredning underkasta den del av det betänkande, vattenrätts- och dikningslagstiftningskommittéerna avgivit den 17 december 1910, som anginge den lukrativa vattenrätten, sådan omprövning, att ärendet, innan det förelägges riksdagen, blivit föremål för allsidig och omsorgsfull behandling från olika synpunkter, i avsikt att därigenom såväl betrygga ett behörigt tillgodoseende av de olika behov, vilka vore förbundna med kraftproduktionen, som att tillvarataga de samhällliga intressen, vilka borde vara bestämmande för den blivande vattenrättslagstiftningen:

dels en inom samma kammare, nr 137, av herr *Lindhagen*, som yrkat. 1) att riksdagen måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville genom tillkallade sakkunnige eller annorledes för tillgodoseende av alla berättigade intressen verkställa en överarbetning och allsidig revision av kommitterades förslag till vattenrättslag eller åtminstone av dess bestämmelser om den lukrativa vattenrätten, innan frågan framlägges för riksdagen; 2) att riksdagen, i avvaktan på definitivt förslag till ny vattenrättslagstiftning, ville för sin del besluta i § 8 av lagen den 30 december 1880 angående jordägares rätt över vattnet å hans grund införa uttryckligt stadgande därom, att tillstånd till överbyggande av kungsådra skulle meddelas endast på viss tid ej överstigande 40 år samt en skälig avgift bestämmas för den upplätta vattenkraften; eller, om detta ej ansåges böra bifallas, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t omedelbarligen anhålla, att vid meddelande av koncession för överbyggande av kungsådra sådana bestämmelser, som ovan sägs, måtte inflyta bland koncessionsvillkoren:

dels inom första kammaren, nr 40, av herr *Pers* med hemställan till riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t framställa önskvärdenheten därav, att vid skeende större vattenregleringar jordbrukarne tillförsäkrades sakkunnig och kostnadsfri rättshjälp; samt att vid dessa tillfällen staten tillförsäkrade sig och vederbörande kommuner så stor andel av det genom regleringen tillskapade värdet, att stat och vederbörande kommuner eller andra samfälligheter kunde träffa anordningar att motverka och gottgöra de risker och tillfredsställa de berättigade krav av olika slag, förutsedda eller icke förutsedda, som kunde uppstå genom dessa regleringar;

dels ock inom samma kammare, nr 41, av herr *Ingeström*, med yrkande att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t snarast möjligt behagade utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till bestämmelser *dels* om skyldighet för den, som sökte tillstånd till vattenuppdämning, att där en del av en fastighet till följd av uppdämningar sattes under vatten eller eljest skadas samt återstoden av fastigheten bleve för ägaren eller innehavaren onyttig, på yrkande av jordägaren gälda ersättning jämväl för sagda återstod eller skadan därå efter samma grunder, som vore stadgade i fråga om förstnämnda del, så ock gottgöra annan skada eller förlust, som genom uppdämningen tillfogades jordägaren, *dels* ock att i dylika mål sökande, ändå att han saken vunne, skulle vara skyldig

gälda all den kostnad vederparten finge vidkännas för sin inställelse vid första rätt samt i övrigt för bevakande och utförande av sin talan därstädes, häri inbegripet vad vederparten skäligen utgivit för sakkunnig utredning i målet.

Ang. revision av vattenrätts- och dikningslagstiftningskommittéernas förslag m. m.
(Forts.)

Utskottet hade i förevarande utlåtande på anförda grunder hemställt,

a) att herr Lindhagens under punkt 1) i hans förevarande motion framställda yrkande icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda;

b) att friherre Palmstiernas ifrågavarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

c) att den av herr Pers väckta motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

d) att den av herr Ingeström väckta motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda; samt

e) att icke heller herr Lindhagens under punkt 2) i hans motion gjorda yrkande må vinna riksdagens bifall.

Reservationer hade anförts av, bland andra, herrar *Persson, Petersson, Holmquist, Hellström* och *Olausson*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

A) att riksdagen måtte i anledning av herr Lindhagens under punkt 1) gjorda hemställan samt herrar Palmstiernas, Pers' och Ingeströms förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga,

1:o att Kungl. Maj:t vid utarbetande av förslag till ny vattenlagstiftning, om vars snara framläggande riksdagen hyste förhoppning, täcktes taga under övertägande, huruvida icke, beträffande den lukrativa vattenrätten, ej mindre de samhällseliga intressena än även den jordbrukande befolkningens berättigade önskemål borde beaktas i högre grad än som skett uti vattenrätts- och dikningslagstiftningskommittéernas förslag till ny vattenlag; och

2:o att Kungl. Maj:t likaledes måtte taga under omprövning, huruvida och under vilka förutsättningar fri rättshjälp i vattenrättsliga mål måtte kunna genom statens försorg eller annorledes beredas part, som därav kunde vara i behov, samt för riksdagen framlägga det förslag, som av en sådan omprövning kunde föranledas; samt

B) att herr Lindhagens under punkt 2) av hans förevarande motion framställda yrkande icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr *Petersson, Alfred*: Som kammaren behagade finna, förekommer vid detta betänkande en reservation i vilken det bland annat hemställas under A) »att riksdagen må i anledning av herr Lindhagens under punkt 1) gjorda hemställan samt herrar Palmstiernas, Pers' och Ingeströms förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhänga,

1:o att Kungl. Maj:t vid utarbetande av förslag till ny

Ang. revision av vattenrätts- och dikningslagstiftningens kommittéernas förslag m. m. vattenlagstiftning, om vars snara framläggande riksdagen hyser förhoppning, täcktes taga under övervägande, huruvida icke, beträffande den lukrativa vattenrätten, ej mindre de samhällsliga intressena än även den jordbrukande befolkningens berättigade önskemål böra beaktas i högre grad än som skett uti vattenrätts- och dikningslagstiftningsskommittéernas förslag till ny vattenlag».

(Forts.)

Även för det fall att man icke nu skulle finna lämpligt att ingå på en saklig debatt i själva den stora huvudfrågan, som ju har en särdeles stor innebörd, kan jag tänka mig att invändningar här kunna framställas mot den av reservanterna gjorda hemställan, invändningar av rent formell art. Jag har åtminstone tidigare hört två sådana invändningar. För det första säger man att i avseende å den fråga som nu är på tal, nämligen frågan om ny vattenrättslagstiftning, föreligger ju ett kommittébetänkande. Men detta kommittébetänkande är ännu icke officiellt delgivet riksdagen och riksdagen har sålunda rent officiellt icke blivit i tillfälle att pröva detsamma, och Kungl. Maj:t, har ju till och med i årets frontal betygat sitt stora intresse för vattenrättslagstiftningen och omförmålt att ett förslag snarast möjligt vore att förvänta i ärendet. Är det icke då säger man, den enda rätta ståndpunkten att nu avvakta det förslag, som i sinom tid kommer att framläggas, och icke dessförrinnan göra något uttalande eller i allt fall icke något uttalande med kommittéförslaget till utgångspunkt. Ja, det kan ju sägas, och det låter säga sig, jag skall strax komma tillbaka därtill. Den andra invändningen, som jag också hört, har varit att, om riksdagen nu skulle eventuellt besluta en skrivelse i anledning av reservanternas hemställan, skulle det ju komma att fördröja framläggandet av det kungl. förslaget. Vad nu den första av dessa invändningar, nämligen den rent och strängt taget formella invändningen angår, vill jag säga, att jag för min del åtminstone icke kan anse den omständigheten att riksdagen icke ännu fått officiell del av kommittéförslaget utgöra något hinder för riksdagen att göra ett uttalande sådant som det reservanterna föreslagit. Jag ber få erinra kammaren därom, att detta kommittéförslag varit en officiell handling sedan 1910, och detta kommittéförslag har åtminstone i sina stora huvuddrag varit upptaget till diskussion i pressen och vidare utförligt berörts i motioner, framförda såväl 1914 som vid innevarande års riksdag, och det är naturligtvis till de krav, som i dessa motioner blivit framförda, som vi nu ha att fatta ståndpunkt. Jag kan således icke för min del inse att något formellt hinder finnes för ett bifall till reservationen. En annan sak är ju lämplighetsfrågan, huruvida man anser saken lämplig eller icke. Ja därom kan man naturligtvis diskutera och ståndpunkten till den frågan, huruvida det är lämpligt eller icke, beror i övervägande grad om icke helt och hållet vilken ställning man egentligen intar till kommittébetänkandet såsom sådant och dess grund-

principer. Vad nu emellertid angår den invändningen, som också gjorts, att en skrivelse sådan som den av reservanterna föreslagna skulle fördröja lösningen av denna stora och viktiga fråga, vill jag för min del alldeles bestämt hävda en rakt motsatt uppfattning, d. v. s. jag hyser den uppfattningen, att ett bifall till reservanternas förslag rent av skulle kunna påskynda denna frågas lösning, och jag skall be att få med några ord belysa detta. För det första kan man ju enligt vad man tror sig veta i varje fall icke vänta något kungl. förslag i denna fråga förrän till 1917 års riksdag. En uti detta fall väl initierad person nämligen sekreteraren i Svenska Vattenkraftföreningen, ingenjören Lübeck, har i en publikation utlåtit sig på följande sätt: »Man hade hoppats, att den nya vattenlagen skulle kunna föreläggas 1916 års riksdag, men detta har visat sig omöjligt. Den s. k. elektricitetskommitténs betänkande, som senare i dag skall avhandlas, har helt nyligen framlagts och skall ut på remisser. Flottningskommittéerna ha ännu ej avgivit sitt förslag och detta är avsett att inpassas i vattenlagförslaget. Då därtill kommer att lagrådet anses behöva 8—10 månader för sitt granskningsarbete, är det tydligt att — som frågan nu ligger — man får nöja sig med att få fram saken i dess helhet vid 1917 års riksdag. Ur en synpunkt kan dröjsmålet hava något gott med sig, i det nämligen förståelsen för den svenska vattenkraftindustriens speciella betingelse på en hel del håll visat sig tilltaga med åren.»

*Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag m. m.
(Forts.)*

Om det nu är så, och det torde komma sanningen ganska nära, att något förslag i varje fall icke skall framläggas till riksdagen före 1917, och om det vidare är så, att stora grupper inom den svenska riksdagen hysa den uppfattningen att, därest förslaget till sina grundlinjer skulle framställas sådant som det framkommit från kommittén, det icke finnes någon utsikt till att detta förslag skall bifallas av riksdagen, är det då icke till gagn för frågans lösning och är det icke rent av i syfte att påskynda frågans lösning, om dessa stora grupper inom riksdagen bli i tillfälle att för regeringen giva tillkänna sin ståndpunkt och sin mening angående behovet av en omläggning i vissa avseenden utav lagförslaget i fråga? Jag kan för min del icke se annat, ty om det skulle hända att förslaget blir framlagt ungefär i det skick som det föreligger från kommittén och det skulle falla, vilket efter all sannolikhet skulle komma att ske, då kommer det naturligtvis avsevärt att fördröja den slutliga lösningen av frågan. För min del kan jag således icke se annat än att ett bifall till reservanternas förslag här — varom jag i parentes sagt hyser ganska ringa förhoppning — skulle vida mer påskynda frågans slutliga lösning än det skulle fördröja densamma.

Det är ju uppenbart att i denna mycket viktiga och jag vågar säga högaktuella fråga råda betydande motsättningar beträffande sättet för dess lösning. Det råder motsättningar mellan å ena sidan vattenfallsindustriens intressen och dess represen-

Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag n. m.

(Forts.)

tanter och å andra sidan det allmänna intresset och jordbrukarnas intressen; och den ärade ledamot av kommittén, som sitter här mitt emot mig, har nog haft klart för sig långt före detta, huru svårt det är att här giva alla dessa intressen och deras motsättningar vad dem bör tillkomma. Jag medgiver att detta övervägande är och måste bliva mycket, mycket svårt, enligt min mening är det absolut omöjligt, jag säger enligt min mening — herr Ericsson har en annan mening — att någon förlikning mellan dessa intressen och dessa intresse motsatser kan ske efter de grundlinjer, som äro uppdragna av kommittén. Jag tror dock för min del, att det måste göras väsentliga modifikationer och förändringar i kommittéförslaget, om en sådan förlikning skall kunna komma till stånd och man skall kunna komma till en positiv lösning, vilket jag av allt mitt hjärta önskar måtte ske fortast möjligt. Ty jag känner liksom många andra, vilka oerhört stora svårigheter det är förenat med att denna fråga om vattenrättslagstiftningen skall hållas svävande såsom den nu gör. Men om det är så — och så förhåller det sig i verkligheten — att betydande rättigheter t. ex. i fråga om expropriation i den omfattning förslaget avser, om sådana rättigheter skola lagfästas till förmån för vissa enskilda intressen gent emot andra visserligen också enskilda intressen, då böra vi väl, därom tycker jag man kan vara ense, isynnerhet efter den ståndpunkt denna kammare alltid intagit till sådana viktiga saker som intrång på andras äganderättsförhållanden, vara tämligen ense om, att sådana lagbestämda förmåner böra åtföljas av förpliktelser och förpliktelser, som sträcka sig längre än endast till en ersättningsfråga i avseende å den skada, som tillskyndas den andra parten. I detta sammanhang skall jag icke ingå på frågan, huru långt och huru vitt eller i vilket avseende sådana förpliktelser böra åläggas den part, som här skulle få ökade rättigheter. Men jag vill fästa uppmärksamheten på en enda sak, en enda omständighet härvidlag, som ligger mycket nära, t. ex. den förpliktelse, som går ut på att inom vissa gränser — märk inom vissa bestämda gränser — tillgodose just de kraftbehov, som eventuellt kunna finnas inom den ort, där vattenbyggnaden sker och kraften exploateras. Redan i lagstiftningen bör förhindras att den nyvunna kraften monopoliseras till förfång för den allmänhet som kan vara i behov därav. I detta fall måste jag säga, att kommittéförslaget har mycket litet att bjuda på. Jag kan naturligtvis icke — det tillåter icke tiden, och jag skulle i varje fall nu icke finna det lämpligt — ingå i en mängd olika detaljer; i det avseendet hänvisar jag till vad som finnes angivet i reservanternas motivering. Jag vill blott uppläsa några rader ur denna motivering, som visar att reservanterna visst icke ha några avsikter att lägga en hämmande eller död hand, som man säger, på utvecklingen framför allt i denna viktiga sak. Tvärtom. Jag ber att i detta avseendet få citera vad som förekommer på sid. 28, där det heter: »Det ingår icke i utskotets avsikt att, i den ordning frågan om omläggning av vår

lukrativa vattenrätt nu föreligger, fatta ställning till spörsmålet, huruvida ett koncessionssystem i en eller annan form kan eller bör komma till användning i vårt land. Vad som under förhållandenvarande omständigheter synes utskottet angelägnast, har fastmera syntts vara att fästa uppmärksamheten på nödvändigheten därav, att det nu pågående lagstiftningsarbetet icke genom ett ensidigt gynnande av vattenbyggnadsintresset snedvrides till förfång för hittills skyddade allmänna intressen och enskild rätts-säkerhet, utan att nämnda arbete inriktas på den uppgiften att, visserligen med befrämjande av våra vattentillgångars ändamåls-enliga begagnande, ändock tillse, att alla berättigade intressen, som däri hava del, bliva på ett tillfredsställande sätt respekterade och tillgodosedda.» Med dessa ord ber jag få yrka bifall till reservationen.

*Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag m. m.*

(Forts.)

Herr Ericsson, Aaby: Herr talman, mina herrar! Denna gång kunde det nog vara frestande att inlåta sig ganska mycket på en del detaljer och särskilt bemöta en del framställningar av den närmast föregående ärade talaren, men jag skall övervinna frestelsen.

Såsom herrarna veta, föreligger här ett synnerligen digert betänkande från en tillsatt kommitté, vidare ha en del myndigheter yttrat sig över detta betänkande, och för närvarande är det underkastat en överarbetning inom justitiedepartementet. Emellertid finnes det, såvitt jag kan finna, icke, såsom den senaste ärade talaren sade, stora grupper inom riksförsamlingen, som i detta fall ha önskemål i vissa hänseenden; utan snarare skulle jag vilja säga, att, enligt vad jag tror, det endast är en del spetsar inom dessa grupper, som sökt sätta sig in i dessa stora frågor och verkligen lyckats däri. Ty, mina herrar, att sätta sig in i dessa frågor är sannerligen icke lätt. Jag vill naturligtvis icke yttra mig med bestämdhet, men för min del hyser jag som sagt den uppfattningen, att de stora grupperna icke satt sig in i detta mycket digra betänkande och de saker, som däri omhandlas. Men ledningen har velat, att det skall göras ett uttalande i dessa frågor, därför att den icke varit fullt nöjd med de resultat, vartill kommittén kommit. Då framställer sig eller har åtminstone för mig och flera inom utskottet framställt sig den frågan: kan det vara lämpligt, att när en utredning skett i en fråga, när myndigheter blivit hörda i den, och när en utarbetning av det blivande lagförslaget pågår inom justitiedepartementet, vissa riksdagsgrupper skola kila sig in och försöka vrida det pågående arbetet efter sitt sinne och sin smak, så att det blivande förslaget skall komma fram till riksdagen enligt den typ, dessa grupper önska? För min del tror jag, att det är lyckligare, att arbetet med utredningen får ske, för att det är begagna ett modernt uttryck, fullt förut-sättningslöst, och vidare att arbetet inom departementet icke störes av några uttalanden från riksförsamlingens sida; och jag anser, att först när arbetet inom departementet är utfört och frågan föreligger

Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag m. m.
(Forts.)

sådan, som Kungl. Maj:t vill framlägga den för riksdagen, det tillkommer riksdagen att utöva sin gransknings- och beslutanderätt.

Den senaste ärade talaren yttrade, att han trodde det vara förutbestämt, att Kungl. Maj:ts blivande lagförslag skulle falla inom riksdagen. Vad vet den ärade talaren om hur det blivande förslaget kommer att se ut? Det tror jag icke, att ens Kungl. Maj:t i närvarande stund vet. Och då torde knappast den ärade talaren heller veta det.

Min övertygelse är, att de synpunkter, som man här vill giva mer auktoritet genom att förmå riksdagen att om dem skriva till Kungl. Maj:t, nog komma att i det blivande lagförslaget av Kungl. Maj:t beaktas, i den grad Kungl. Maj:t anser dem förtjänta av beaktande.

Vidare sade den ärade talaren, att arbetet med denna viktiga sak — och den uppfattningen, att saken är viktig samt kräver ett snart avgörande, delar jag fullkomligt med den ärade talaren — skulle fördröjas, om vi icke nu skrevo till Kungl. Maj:t. Härutinnan har jag den alldeles motsatta uppfattningen, och jag hemställer till herrarne att avgöra vem av oss båda som har rätt. Om vi nu skriva och i det pågående arbetet kasta in nya riktlinjer, så att en hel del saker, som kanske redan äro utarbetade och i ordning, måste omarbetas, då synes enligt naturens ordning ett sådant ingrepp från riksförsamlingens sida böra verka fördröjande på saken.

Som jag nämde, skall jag icke gå in i några detaljer eller utförligt bemöta den senaste ärade talaren. Jag tror, att det skulle taga alltför lång tid och detta är mer en principfråga än en detaljfråga. Jag vill endast fästa uppmärksamheten vid en enda sak. Den ärade talaren uppläste från en tidskrift ett uttalande däri det heter, att lagrådet torde behöva omkring åtta eller tio månader för att granska detta arbete. Ja, ingenting kan väl bättre bevisa, hur ytterst omfångsrik och svårbedömlig hela denna fråga är. Då här till kommer det gamla skälet, att riksdagens första kammare förra året tog ställning till precis samma fråga, och att de i ämnet väckta motionerna då avslogos, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Pers: Jag hoppas, att kammaren åtminstone icke i någon större utsträckning delar den föregående talarens uppfattning, att det skulle vara olämpligt att nu framställa sina meningar i den här saken. Utan att vilja i allra ringaste mån räkna mig till, såsom han sade, spetsarna inom någon grupp, har jag tagit mig friheten att i all anspråkslöshet framställa några meningar i en motion rörande denna fråga; och jag skulle också vilja vädja till kammarens kloka bedömande, huruvida saken verkligen kan tjänas med att man tiger still med den, tills den kungl. propositionen kommer fram. Jag förmodar, att icke ens herr Ericsson kan förneka, att de nu framkastade nya riktlinjerna icke äro så lösa projekt och icke hänga så i luften, som han framställde det, utan att de riktlinjer, som av reservanternas uppdragits, röna en stark och hängiven till-

slutning av stora grupper inom riksdagen. Det må vara, att gemene man i dessa grupper icke inträngt i förhållandets alla detaljer på samma sätt som en ledamot i den kungl. kommitté, som arbetar i frågan. Men så ofullkomlig är människan i allmänhet, att jag undrar, hur många gånger flertalet inom riksdagsgrupperna äro fullt inne i de ärenden, som komma till avgörande.

*Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag m. m.
(Forts.)*

Det talas från industriens sida ofta om vikten av denna frågas snara avgörande. Och gärna vill man från den sidan på den, som icke genast är färdig att säga ja till allt vad industrien kräver, trycka den stämpeln, att det är en förhållningspolitik, han driver. Men enligt min uppfattning är det icke någon förhållningspolitik, som nu drives, när man redan på detta stadium vill framföra till Kungl. Maj:t de önskemål, som man har och som alldeles givet och klart komma att göra sig gällande, då lagen en gång kommer fram. Därför tror jag, att det är alldeles felaktigt av denna kammar att vilja sätta sig i efterhand i denna viktiga fråga; åtminstone böra icke de ledamöter göra det, som äro måna om ett snart avgörande av frågan.

Vad beträffar min motion och min särskilda framställning, skall jag be att få säga några ord. Jag har tillhört 1913 och 1914 års jordbruksutskott och där verkligen hört till dem, som icke varit närmare insatta i frågan, utan ansett, att man kunde låta den ligga i Kungl. Maj:ts hand. Men därigenom att jag genom den stora Siljansregleringen föranleddes att studera förhållandena, kom jag till den alldeles klara övertygelsen, att den nuvarande lagstiftningen är synnerligen ulla anordnad för att kunna tillgodose både de enskilda och de allmänna intressena i sådana fall; och jag har också en livlig övertygelse, att det förslag, som är utarbetat, icke heller tagit tillbörlig hänsyn till så stora regleringar, som vi ha att vänta den ena efter den andra, upp genom hela landet.

I korthet skulle jag vilja säga, att vad som brister är ett för-troendefullt samarbete mellan sökande och övriga sakägare såväl vid förberedelsen av dylika ärenden, som sedan en sådan reglering kommit till stånd. Både den nuvarande och den i utsikt ställda lagen avse att genom en syneförrättning skilja mellan strandägarnas, jordägarnas intressen å ena sidan och vattenkraftsägarnas å den andra. Givetvis är det en stor fördel, om så kan ske, men det finnes dock vissa stora områden, där så icke är fallet och där ett fortsatt samarbete är av nöden.

Vad beträffar planläggningen av ett sådant företag, vill jag endast erinra om, att Siljansregleringens förarbeten pågått i, jag tror det var, tolv år; men när man nu i år kom att närmare betrakta saken, befanns det, att den kinkigaste delen av hela den vidlyftiga frågan, den allra mest utsatta delen av stranden, ett milslångt delta i övre delen av Siljan, alldeles icke var undersökt. Undersökningen var således synnerligen bristfällig, ehuru den pågått så lång tid, uppenbarligen därför att strandägarsidan lämnats alltför mycket ur räkningen.

Vad beträffar förhållandena efter en sådan reglering, så om

Ang. revision
av vattenrätts-
och däcknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag m. m.

(Forts.)

vi förutsätta, att dammen vid Grådan vid Dalälvens utflöde ur Siljan kommer till stånd, skulle den komma att reglera även Västerdalälvens mycket ojämna tillflöden. Genom att Österdalälven skulle tjänstgöra såsom regleringsdamm för floden bredvid densamma, skulle inträffa, att höjningar och sänkningar i nivån oupphörligt skulle äga rum under sommaren, med följd, att stranden från Leksands kyrka till Djurås vid älvens sommarflöde skulle bli utsatt för en ständig växling i vattenståndet. Men denna mer än 32 kilometer långa strand skulle då alldeles givet behöva strandskoningar och andra förebyggande arbeten av stor omfattning, något vartill varken den nuvarande eller den föreslagna lagstiftningen tagit någon hänsyn. Att avklippa befolkningen i en stor floddal, en ytterligt tät befolkning med stora intressen för sin bygd, att helt och hållet avklippa den i fortsättningen från inflytande på en del frågor som sammanhånga med regleringen, det tror jag är alldeles förkastligt samt kommer att medföra mycket menliga följder och åstadkomma split och tvedräkt i framtiden. Men jag tror, att det skulle vara mycket möjligt och mycket lämpligt att organisera en samverkan mellan båda parterna, en förtroendefull samverkan, som skulle verka utjämnande och vara ägnad att förena de båda intressena.

Jag har tagit mig friheten framföra detta, och jag har icke på något sätt ansett det vara illojalt. Jag förvånar mig verkligen, att man kan betvivla lämpligheten av att redan på detta stadium, medan lagstiftningsarbetet pågår, framföra sådana önskemål. Jag tror, herr talman, att det skulle vara lyckligt, om kammaren nu vid fatandets av ståndpunkt i frågan framförde sina synpunkter och därigenom gjorde det möjligt, att lagen, när den kommer, är av sådan beskaffenhet, att den har någon utsikt att vinna riksdagens bifall. Jag ansluter mig till den av herrar Persson, Petersson m. fl. framförda reservationen.

Herr Ingeström: Som jag alltid varit av den övertygelsen, att det skulle vara till fördel för denna viktiga frågas lyckliga lösning, om vissa synpunkter beträffande densamma komme att upptagas, har jag väckt en motion, som nu behandlas i samband med övriga i frågan väckta motioner. I denna min motion har jag påpekat en del missförhållanden i den nuvarande lagstiftningen, särskilt att jordbrukarna och strandägarna för närvarande icke få på långt när den ersättning, som rätteligen skulle komma dem till godo, varjämte jag framhållit, att den ersättning, som de skulle ha, borde bestämmas i likhet med vad nu är fallet enligt expropriationsförordningen. Beträffande detta mitt yrkande säger utskottet, att »just sådana bestämmelser, som av motionären i motionens första del påyrkas, upptagas i det berörda förslaget till vattenlag»; och detta kan ju innebära en viss sanning, men en sanning med moderation. Ty den, som sätter sig närmare in i detta förslag, skall ovillkorligen finna, att jordbrukarnas intressen där icke äro så tillvaratagna, som önskligt vore.

Sedermera har jag i min motion även framhållit önskvärdheten

av att strandägarna och jordägarna på något sätt bleve satta i tillfälle att till hjälp få en sakkunnig person, som de själva utsåge och hade förtroende till, och skulle den sakkunniga utredningen bekostas av sökanden. Det är en framställning, som enligt vad jag föreställer mig icke alls är orimlig, ty 1879 års lag innehåller en bestämmelse, att om jordägaren vill för vattenavlednings skull ha vattenverk utrivet, vattenverksägaren äger att av jordägaren få ersättning för de rättegångskostnader, som på grund av utrivningen bli nödvändiga. Det borde väl icke vara orättvist, om samma rätt nu förbehölles jordägaren. Och jag anser det desto mera berättigat, att jordägaren får ett sådant sakkunnigt biträde, som det tyvärr visat sig att en hel del kalkyler och undersökningar av ifrågavarande slag varit felaktiga och jordbrukare till följd av de sakkunnigas oriktiga beräkningar fått vidkännas stora förluster. Det skulle väl också innebära den fördelen, att man finge garantier för att dessa undersökningar utfördes på ett så noggrant och tillfredsställande sätt som möjligt; och detta skulle å sin sida innebära den indirekta fördelen, att strandägarna och jordägarna, såsom nu är fallet, icke skulle ha någon rimlig anledning att vara missnöjda. Beträffande denna min framställning säger utskottet, att »även om de i motionens senare del föreslagna nya bestämmelserna rörande rättegångskostnads gäldande skulle kunna hava något fog för sig eller åtminstone böra komma under omprövning», bör detta i alla fall icke föranleda till någon skrivelse till Kungl. Maj:t. Men när utskottet i allt fall så svagt uttalat sig för denna min framställning, läser jag ofrivilligt där mellan raderna, att utskottet alltför ensidigt tagit sikte på vattenkraftsintresset och alltför mycket nonchalerat jordbrukarnas intressen. Då den till utskottsutlåtandet fogade reservationen är långt mer ägnad att tillvarata de senare, ber jag att få yrka bifall till denna reservation.

Ang. revision
av vattenrätts-
och diknings-
lagstiftnings-
kommittéernas
förslag n. m.
(Forts.)

Herr Roos: Med anledning av den vid utlåtandet fogade reservationens kläm ber jag, herr talman, endast att få yttra ett par ord. Det talas där om »att Kungl. Maj:t vid utarbetande av förslag till ny vattenlagstiftning, om vars snara framläggande riksdagen hyser förhoppning» etc. Jag vill då hemställa till de herrar, som önska, att denna skrivelse skall avläsas till Kungl. Maj:t, om herrarne tro, att man med en sådan skrivelse påskyndar den vattenlagstiftning, som man så allmänt önskar snart skola framläggas för riksdagen. Detta vattenlagstiftningsförslag, som är utarbetat och som för närvarande lär ligga hos lagberedningen, torde icke påskyndas, om man på remissvägen undan för undan hemsöker Kungl. Maj:t med framställningar om att detta förberedande lagförslag skall omarbetas än i det ena hänseendet och än i det andra. Enligt min uppfattning är det bästa, att vi få lagförslaget på bordet och få tillfälle att punkt för punkt behandla det här i riksdagen och att vi icke gång på gång med uttalanden av önskningsarbeta störa arbetet på remissvägen.

Det har vidare talats om att jordbrukarnes intresse vore för-
Första kammarens protokoll 1915. Nr 74. 6

Ang. revision av vattenrätts- och dikningslagstiftningens kommittéernas förslag m. m. fördelat. Den senaste ärade talaren yttrade, att han läste mellan raderna, att industriens intresse fått dominera otillbörligt. Men vi få väl tänka på under vilka förhållanden 1879 års vattenlag tillkom. Där dominerar uteslutande jordbrukarnas intresse. Där är icke den ringaste hänsyn tagen till eller det ringaste avseende fäst vid industriens intresse. Det är då kanske icke för mycket begärt, om detta intresse, som icke alls beaktats vid 1879 års lagstiftning, finge sina målsmän vid behandlingen av det nu väntade lagförslaget. Det enda väsentliga nu är, att vi med det allra första få fram en förbättrad vattenlagstiftning. Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att i avseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den av herr Persson m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedermåra gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av första kammarens andra tillfälliga utskotts den 15 och 16 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 13, i anledning av andra kammarens beslut rörande väckt motion om anordnande av andra kammarens justeringsrum till rum för förtroenderåden inom två av andra kammarens partier, biföll första kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt, och som andra kammarens i ämnet fattade beslut således icke blivit oförändrat antaget, skulle, jämlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen ärendet återlämnas till andra kammaren för vidare behandling.

Vid ånyo skedd föredragning av jordbruksutskottets den 16 och 17 innevarande maj bordlagda utlåtande nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 72 angående anslag för tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna och Särna socken med Idre kapellag samt nr 73 angående anslag för tillsyn å enskilda skogar i Västerbottens och Norrbottens läns kustland, biföll kammaren vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmäldes och bordlades

bankoutskottets utlåtanden och memorial:

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension m. m.,

nr 40, i anledning av väckt motion om utdelning till riksdä-

gens ledamöter av exemplar av handboken Sveriges land och folk m. m.,

nr 41, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning angående vissa ändringar i avlöningsstaten för riksbanken, och nr 42, angående instruktion för nästa riksdags bankoutskott;

lagutskottets utlåtanden:

nr 44, i anledning av väckt motion om ändring i 65 § utsökninglagen,

nr 46, i anledning av väckta motioner dels angående ny expropriationslagstiftning, dels ock om ändrad lydelse av 1 § i förordningen angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov m. m., samt

nr 47, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 8 i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus, dels ock i ämnet väckt motion; ävensom

andra särskilda utskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 21 september 1906 om automobiltrafik.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, angående regleringen av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 2, angående regleringen av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 3, angående regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; samt

nr 85, i anledning av riksdagens år 1914 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1913.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 107, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt avlidne förvaltaren vid Alnarps egendom Gottfrid Fredricsons och hans efterlevande hustrus minderåriga barn; samt

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående den marinöverintendenten och chefen för marinintendenturkåren tillkommande pensionsrätt m. m.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 116, i anledning av väckt motion om visst medgivande i

fråga om rätt för arrendatorer av staten tillhöriga tomter i Trollhättan att inköpa de arrenderade tomterna;

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtande under viss förutsättning till Uppsala spårvägsaktiebolag av den till Ultuna egendom hörande utgården Graneberg i Uppsala län jämte en i ämnet väckt motion; samt

nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

Anmälades och godkändes sammansatta stats- och jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 120, till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtande av mark till lantförsvaret att användas till förläggningsplats och övningsfält för fälttelegrafkåren jämte två i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes första särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 121, till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om behörighet att utöva läkarkonsten.

Justerades elva protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,33 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
